

**CENTRUM
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI**

NUMERY TELEFONÓW

Sekretariat

tel. 067/351-17-50,
067/352-70-18
fax 067/352-70-16

**Pracownia Kształcenia
Ustawicznego**

tel. 067/352-70-11,
067/352-70-20
pku@cdn.pila.pl

Pracownia Doradztwa

tel. 067/352-70-12,
067/352-70-13
pd@cdn.pila.pl

**Pracownia Informacji
i Wydawnictw**

tel. 067/352-70-17,
067/352-70-27

Księgowość

tel. 067/352-70-23

Kasa

tel. 067/352-70-10

www.cdn.pila.pl

dyr@cdn.pila.pl

piw@cdn.pila.pl

Redakcja:

Grzegorz Bogacz
Katarzyna Kwaśnik
Urszula Lamczak
Wiesława Leszko
Wanda Strzelec

Projekt i skład:

Sławomir Kozłowski

Korekta:

Wiesława Bury
Maja Strzelec

WIADOMOŚCI, OPINIE, MATERIAŁY

ROK 2011 NUMER 1

21.02.2011

Spis artykułów

Od redakcji

Strzelec Wanda – Rok 2011...

I. Problemy – doświadczenia – opinie

I.1. Lamczak Urszula - O metodzie projektów w edukacji...

I.2. Walczak Beata - Rola współczesnej biblioteki w edukacji (w obliczu nowej podstawy programowej)

II. Nauczyciel – praktyk proponuje...

II.1. Danielewicz Joanna - Scenariusz zajęć z języka polskiego w klasie 4 technikum podsumowujących cykl kształcenia - Felicytologia stosowana – czyli jak zyskać szczęście na co dzień?

II.2. Grześkowiak Ryszard - Scenariusz zajęć dla uczniów szkoły gimnazjalnej - Wyszukiwanie informacji na różnych nośnikach na temat Czesława Miłosza

II.3. Knop - Wrzałik Natasza - Analiza ilościowa i jakościowa wyników egzaminu maturalnego z języka angielskiego w świetle podnoszenia jakości pracy nauczyciela

III. Z warsztatu nauczyciela bibliotekarza

III.1. Godzisz Anna - „Książka pomocą w wychowaniu młodego pokolenia”- (bibliografia w wyborze)

III.2. Leszko Wiesława - Gimnazjalne projekty edukacyjne - bibliografia w wyborze

III.3. Leszko Wiesława - Rok Fryderyka Chopina w Pedagogicznej Bibliotece w Pile

III.4. Michalska-Wiktorko Łucja – W co Grają uczniowie... studium komunikacji międzyludzkiej w fabule filmowej

III.5. Wołejko Iwona - Legenda i folklor Wielkopolski - scenariusz lekcji bibliotecznej dla klasy IV szkoły podstawowej.

IV. Nasze publikacje

IV.1. Kwaśnik Katarzyna – Publikacje zwarte w CDN w Pile za 2010 rok

V. Wydarzenia

V.1. Strzelec Wanda – Po konferencji... Podążać za dzieckiem. Teoria L. Wygotskiego podstawą praktycznych rozwiązań wspomagających wszechstronny rozwój dziecka.

V. Z pedagogicznej półki ...

V.1. Lamczak Urszula – Nauczyciel-lider : jak budować autorytet? – Małgorzata Podzielska.

Od Redakcji

Wanda Strzelec

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Pracownia Informacji i Wydawnictw

Rok 2011...

Bieżący rok kalendarzowy w Polsce i na świecie będzie obfitował w różnorodne przedsięwzięcia związane z rocznicami wielu ważnych wydarzeń.

Rok 2011 został ogłoszony przez ONZ **Międzynarodowym Rokiem Chemii**. Celem proponowanych obchodów jest zwrócenie szczególnej uwagi, jaką odgrywa chemia w rozwoju ludzkości i w rozwiązywaniu globalnych wyzwań cywilizacyjnych. Podkreśla się również znaczącą rolę w rozwijaniu zainteresowań wśród młodzieży tematyką chemiczną oraz wskazuje na konieczność współpracy między instytucjami naukowymi i badawczymi. Odbywające się imprezy, będą miały za zadanie pokazać kluczową rolę chemii w rozwoju i funkcjonowaniu współczesnych społeczeństw.

Międzynarodowy Rok Chemii zbiega się z **Rokiem Marii Skłodowskiej – Curie**, który został uchwalony decyzją Sejmu RP dla uświetnienia setnej rocznicy przyznania najśłynniejszej polskiej uczoney drugiej Nagrody Nobla za odkrycie polonu i radu.

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 2006 roku ogłosiła 2011 rok **Międzynarodowym Rokiem Lasu**. Ustalono, że przesłaniem tego wydarzenia będzie hasło „**Lasy dla ludzi**”, podkreślając w ten sposób kluczową rolę ludzi w zakresie zrównoważonego zarządzania i ochrony lasów na świecie. Przewodnie hasło ma na celu uświadomić ludziom jak ogromne znaczenie mają lasy w życiu człowieka. Zakłada się, że od lasu zależy egzystencja 1,6 miliarda ludzi. Natomiast europejskim celem jest rozbudzenie świadomości ekologicznej społeczeństwa na temat dobrego stanu lasów europejskich. Hasłem przewodnim w Polsce jest „**Las bliżej nas**”.

Komisja Europejska ogłosiła **Rok 2011 Rokiem Młodzieży EU - Chiny**. W ramach wspólnych ustaleń Komisja Europejska we współpracy z chińskimi organizacjami młodzieżowymi opracowała roczny plan, który zakłada działania mające na celu zwiększenie wzajemnego zrozumienia i nawiązania współpracy pomiędzy młodzieżą z Chin i krajów Unii Europejskiej.

Europejski Rok Wolontariatu 2011 ogłoszony został przez Komisję Europejską. W ciągu całego roku będą realizowane przedsięwzięcia pod hasłami: „**Bądź wolontariuszem**”, „**Zmieniaj świat i siebie**”. Celem kampanii na rzecz wolontariatu jest uświadomienie społeczeństwu znaczenia dotychczasowych działań wolontariuszy oraz zachęcenie ludzi do zaangażowania się w działalność dobroczynną na rzecz osób potrzebujących pomocy.

Rok 2011 Rokiem Jana Heweliusza. W bieżącym roku przypada 400 rocznica urodzin polskiego astronoma Jana Heweliusza. Z inicjatywy zgłoszonej przez miasto Gdańsk Sejm RP ustanowił **Rok 2011 Rokiem Jana Heweliusza**. Uchwaleniem wybitnego uczonego będzie zorganizowanie 400 wydarzeń poświęconych działalności naukowej astronoma. Celem

wszystkich wydarzeń będzie upowszechnienie dorobku Jana Heweliusza dla dziedzictwa naukowego polskiego i światowego.

Uchwałą senatu RP bieżący rok kalendarzowy został ogłoszony **Rokiem Maksymiliana Kolbego**. Został on również mianowany patronem roku 2011. Myślą przewodnią przedsięwzięć związanych z osobą Maksymiliana Kolbego jest miłość do drugiego człowieka, której ludzie mają się uczyć od nowa.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze ustanowiło **Rok 2011 Rokiem Turystyki Rodzinnej**. Celem tej inicjatywy jest zachęcenie polskich rodzin do aktywnego uprawiania turystyki, rekreacji i sportu co ma przyczynić się w znacznym stopniu do budowania więzi rodzinnych w przyjaznej atmosferze pełnej miłości, życzliwości i radości.

W tym roku mija 100 rocznica urodzin **Czesława Miłosza**. Rocznicą urodzin poety została wpisana do kalendarium rocznic obchodzonych przez **UNESCO**. Uchwalony przez sejm RP **Rok 2011 Rokiem Czesława Miłosza** będzie okazją oddania hołdu jednemu z najwybitniejszych poetów naszych czasów, który trwale wpisał się w literaturę nie tylko polską, ale i światową. W br. Polska obejmuje przewodnictwo w Unii Europejskiej. Mottem polskiej prezydencji będzie „Rodzinna Europa”, które zostało zaczerpnięte z twórczości poety Noblisty. Organizatorem i koordynatorem obchodów **Roku Czesława Miłosza** będzie **Instytut Książki w Krakowie**. Informacje o wydarzeniach rocznicowych można uzyskać ze strony www.milosz.365.pl

Rok szkolny 2010/2011- Rokiem Odkrywania Talentów. Zdolności, zainteresowania, możliwości poszczególnych uczniów są różne. Różnym dzieciom potrzebne są różne drogi edukacyjne. Misją szkoły jest pomoc wszystkim dzieciom w rozwoju ich talentów i umiejętności, więcej na www.roktalentow.men.gov.pl.

Przedstawione propozycje przedsięwzięć, wydarzeń, które będą odbywały się w roku 2011 w Polsce i na świecie mogą zainspirować czytelników do podejmowania różnych wyzwań i działań edukacyjnych.

Zachęcam do wymiany doświadczeń na łamach naszego internetowego biuletynu.

"Umysł ludzki to nie naczynie,
które należy nappełnić,
ale ogień, który trzeba rozniecić"
Plutarch

Problemy – doświadczenia – opinie

Lameczak Urszula
nauczyciel-bibliotekarz
CDN PBP w Pile

O metodzie projektów w edukacji...

Szkoła to szczególne miejsce. Uczniowie spędzają w niej większość swojego dzieciństwa i wczesnej młodości. Tu nie tylko zdobywają umiejętności i wiedzę o świecie, lecz przede wszystkim uczą się współdziałania w grupie, życia w społeczności.

Ważną sprawą jest, by nauczyciel był przez nich postrzegany jako przyjaciel, przewodnik, a nie człowiek stojący po „przeciwną stronę barykady”. By tak mogło być, musi on poznać cechy indywidualne uczniów, ich zainteresowania. Wtedy dopiero umożliwi swoim podopiecznym pełen rozwój ich osobowości. W związku z tym, aby zwiększyć efektywność działań edukacyjnych i zapewnić uczniowi wszechstronny rozwój, nieodzownym staje się nauczanie interdyscyplinarne. **Od nauczyciela wymaga się by poznawał nowoczesne metody nauczania**, by był otwarty i sięgał po nowe, bardziej efektywne.

Stosowanie metod aktywizujących w nauczaniu jest niezwykle cenne. Dostarczają bowiem nie tylko potrzebnej wiedzy, ale pozwalają odkryć zainteresowania młodzieży szkolnej, zmuszają ją do aktywności, do zgodnego działania w grupie. Częste stosowanie metod aktywizujących powoduje, że uczeń podejmując różnorodne zadania kształci wiele umiejętności, staje się człowiekiem twórczym, po prostu człowiekiem na miarę współczesności.

Jedną z metod aktywizujących, która zasługuje na szczególne polecenie, jest metoda projektów.

Projekt, to każde zadanie, które jest do wykonania. Jest to zamierzone przedsięwzięcie oparte na planie działania, postępowania. Wykonać projekt to tyle, co realizować pomysł.

Projekt jest metodą, która może być zastosowana zarówno w pracy dydaktycznej, jak i wychowawczej (np. uzależnienia).

Kluczem do sukcesu w metodzie projektów jest przekonanie uczniów, żeby przejęli odpowiedzialność za wykonywanie zadań określonych w projekcie. Jeżeli uda się to osiągnąć, wówczas jakość procesu kształcenia jest znacznie wyższa niż w przypadku tradycyjnych metod.

W edukacji jest to metoda cenna, gdyż zespala wiedzę zdobytą przez ucznia z różnych przedmiotów, doprowadza do jej analizy i syntezy oraz rozwija struktury twórczego myślenia.

W nauczaniu metodą projektów uczeń jednocześnie wyszukuje informacje, selekcjonuje materiał, uczy się właściwej organizacji pracy i odpowiedzialności za to,

co robi. Zdaje sobie sprawę z tego, że jest ważnym ogniwem w procesie realizacji danego zadania, że jeżeli wykona je niewłaściwie, obniży tym samym ocenę pozostałym członkom grupy.

Poza tym uczeń zaangażowany jest w realizację określonego przedsięwzięcia od chwili jego zaplanowania aż do zakończenia i ewaluacji, uaktywniając swoje umiejętności samodzielnego planowania i podejmowania przemyślanych decyzji.

W nauczaniu metodą projektów zmienia się rola nauczyciela. Przestaje on być jedynym ekspertem w danej dziedzinie i „podawaczem wiedzy”. Staje się kierownikiem działalności uczniów, udziela im pomocy i interweniuje, gdy zachodzi taka potrzeba. W miarę usamodzielniania się uczniów i postępujących prac nad projektem zachowuje on dyskretną kontrolę nad tym, co się dzieje w grupie.

Może również integrować się z grupą przyjmując rolę jej członka i pracując nad projektem na takich samych zasadach jak inni członkowie, co podkreśla tylko partnerską relację w układzie nauczyciel – uczeń.

Rodzaje projektów.

Biorąc pod uwagę różne kryteria, projekty realizowane w szkolnictwie można podzielić na kilka rodzajów.

I. Ze względu na strukturę wyróżniamy projekty:

Silnie ustrukturyzowane.

Słabo ustrukturyzowane.

Projekty silnie ustrukturyzowane są projektami, w których samodzielność ucznia jest częściowo ograniczona. Nauczyciel podaje w nich wymagania co do zakresu projektów oraz spodziewane wyniki pracy ucznia.

Projekty słabo ustrukturyzowane zwiększają znacznie samodzielność uczniów już od samego wyboru tematu czy zakresu projektu, aż do sposobu przedstawienia wyników swojej pracy. W projekcie tym na główny plan wysuwa się samodzielność uczniów, który to czynnik odróżnia metodę projektów od innych metod nauczania.

II. Ze względu na zakres materiału wyróżniamy:

Projekty przedmiotowe.

Projekty modułowe.

Projekty międzyprzedmiotowe (interdyscyplinarne).

Projekty przedmiotowe w zakresie tematu obejmują jeden przedmiot i mają na celu zapoznanie uczniów z zakresem tematycznym, następnie uporządkowanie wiedzy i umiejętności wg określonego schematu.

Projekty modułowe dotyczą obszaru treściowego zawartego w module. Ukierunkowane są one na wykonanie przez uczniów wytworów, mówiących o poziomie ukształtowanych umiejętności umysłowych i praktycznych uczniów po zakończeniu kształcenia w danym module.

Projekty interdyscyplinarne (międzyprzedmiotowe) to projekty, które zespalają wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin kształcenia. Mogą być prowadzone przez jednego nauczyciela, ale w konsultacji. W zadaniach tych uczeń rozpatruje problem z różnych stron, co przybliża go do rzeczywistych sytuacji w życiu zawodowym.

Projekty międzyprzedmiotowe znajdują zastosowanie przy realizacji ścieżek międzyprzedmiotowych.

III. Ze względu na podział pracy wyróżniamy:

Projekty indywidualne.

Projekty zespołowe (grupowe).

Projekty indywidualne, to zadania wykonywane przez jednego ucznia. Wymagają one od ucznia samodyscypliny, wewnętrznej motywacji do postawionego zadania, a także umiejętności własnej pracy. W projekcie tym uczeń ponosi całkowitą odpowiedzialność za wykonane zadanie a efekt pracy ucznia uzależniony jest od jego zaangażowania w realizację.

Projekty grupowe – zespołowe wykonują grupy kilkuosobowe. Uczniowie doskonalą umiejętności typowe dla projektu indywidualnego, a zarazem umiejętności związane z pracą grupową, podziałem zadań, zespołowym rozwiązywaniem problemów, podejmowaniem decyzji czy motywowaniem do działania. Projekty zespołowe przygotowują młodzież do życia nie tylko w społeczeństwie demokratycznym, ale także do funkcjonowania w różnych grupach pracowniczych.

IV. Ze względu na formę pracy uczniów:

Projekty jednorodne.

Projekty zróżnicowane.

Projekty jednorodne realizowane są przez uczniów lub grupy w tym samym czasie i wykonujących to samo zadanie, wybierających inny profil i zakres działania i osiągających przez zespoły tego samego celu.

Projekty zróżnicowane są to projekty, których zespoły uczniowskie osiągają inne cele. Mogą one być wykonywane jednocześnie lub rozłożone w czasie tak, aby ich tematyka była zbieżna z treściami kształcenia.

V. Ze względu na cele projektów:

Projekty badawcze.

Projekty techniczne (konstrukcyjne, technologiczne, eksploatacyjne).

Projekty – przedsięwzięcia.

Projekty badawcze ukierunkowane są przede wszystkim na zbadanie jakiegoś zjawiska lub stanu wiedzy na dany temat z wykorzystaniem różnych narzędzi badawczych, z opracowaniem i przedstawieniem wyników badań oraz wypracowaniem wniosków.

Projekty techniczne pozwalają uczniowi przyswoić podstawy wiedzy technicznej i mają charakter projektu konstrukcyjnego. Mają one na celu wykonanie wyrobu, a jeśli to możliwe, to wdrożenie go do produkcji.

Projekty – przedsięwzięcia mają na celu podjęcie pewnego działania i zorganizowania przedsięwzięcia na terenie szkoły lub w najbliższym środowisku. Przykładem takiego projektu

może być wycieczka klasowa.

VI. Ze względu na zasięg projektów:

Projekty o zasięgu szkolnym.

Projekty o zasięgu lokalnym.

Projekty o zasięgu ogólnopolskim.

VII. Ze względu na możliwość i sposób prezentacji:

Projekty zakończone typową prezentacją.

Projekty, których prezentacja przybiera formę przedstawienia efektów pracy. (np. wystawy, wycieczki, przedstawienia)

Etapy realizacji projektów.

Realizacja projektu składa się z kilku etapów. Najbardziej popularny i czytelny jest podział na siedem faz:

1. Zainicjowanie projektu.
2. Podział na grupy.
3. Rozważanie propozycji tematów.
4. Przydział tematów projektu – spisanie kontraktu.
5. Realizacja projektu.
6. Prezentacja projektu.
7. Ocena projektów.

Umiejętności kształtowane u uczniów podczas pracy metodą projektów.

Podczas samodzielnego realizowania projektów uczniowie mają możliwość ćwiczenia bardzo wielu umiejętności powiązanych z kolejnymi etapami jego realizacji.

Jeżeli realizacja zadań odbywa się w grupach, to kształtowane są lub rozwijane następujące umiejętności:

- podejmowanie decyzji grupowych;
- rozwiązywanie konfliktów;
- wyrażanie własnych opinii i słuchanie opinii innych osób;
- poszukiwanie kompromisu;
- dyskutowanie;
- dzielenie się w grupie rolami i zadaniami;
- dokonywanie oceny pracy grupy.

Jeśli w grupie realizowany jest projekt działania lokalnego, to uczniowie mają okazję rozwinąć dodatkowe umiejętności, takie jak:

- układanie harmonogramów działań;
- planowanie i rozliczanie budżetu (jeśli projekt zakłada zdobycie pieniędzy na jakiś cel);
- poszukiwanie sojuszników, którzy wsparliby realizację planowanych działań;
- przewidywanie trudności w realizacji projektu i radzeniu sobie z nimi.

Podstawowym jednak efektem jaki uczniowie zyskują przy metodzie projektów jest wiedza. Będzie ona niewątpliwie szersza i bardziej ugruntowana niż przy zastosowaniu tradycyjnych metod nauczania. Gwarantuje to ilość i różnorodność materiałów, które wykorzystali, czasu, który im poświęcili i konieczność usystematyzowania wiedzy w taki sposób, aby była ona przydatna do końcowej prezentacji.

Kontrowersyjna jest natomiast skuteczność uczenia się na podstawie prezentacji projektów wykonanych przez innych. Wiele zależy tu od atmosfery, którą uda się stworzyć nauczycielowi,

zwłaszcza zaś od tego, czy uczniowie potrafią słuchać się nawzajem.

Bibliografia

1. **Jak wdrażać metodę projektów** : poradnik dla nauczycieli i uczniów gimnazjum, liceum i szkoły zawodowej / Agnieszka Mikina, Bożena Zając.- Wyd. 3.- Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2006.

Sygnatura: 102277, 102278

2. **Mali badacze : metoda projektu w edukacji elementarnej** / Judy Harris Helm, Lilian G. Katz ; tłum. Ewa Pulkowska.- Warszawa : Wydaw. CODN : Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, 2003.

Sygnatura: 91855

3. **Metoda projektów w kształceniu zawodowym** / Brejnak Andrzej ; Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Pracownia Edukacji Zawodowej.- Wyd. 2.- Warszawa : CODN, Pracownia Edukacji Zawodowej, cop. 1999.

(ABC Nauczyciela Szkoły Zawodowej ; z. 20.)

Sygnatura: Br 1647, Br 1648

4. **Metoda projektów w nauczaniu** / John Alford Stevenson ; przeł. Wanda Piniówna.- Lwów; Warszawa : Książnica ATLAS, 1930.

Sygnatura: 39865

5. **Metoda projektów w średniej szkole zawodowej** / Grażyna Uhman.- Wyd.2.- Warszawa : Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 1999.

(ABC Nauczyciela Szkoły Zawodowej ; Z.nr 49)

Sygnatura: Br 0555 P

6. **Metoda projektów w teorii i praktyce** / Elżbieta Sałata.- Radom : Politechnika Radomska, Wydawnictwo, 2004.

(Monografie / [Politechnika Radomska im. Kazimierza Pułaskiego], ISSN 1642-5278 ; nr 75.)

Sygnatura: 102285, 102286

7. **O metodzie projektów** / Tadeusz W. Nowacki.- Wyd.2.- Warszawa : Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 1999.

(ABC Nauczyciela Szkoły Zawodowej ; Z.nr 47)

Sygnatura: Br 0554 P

8. **O metodzie projektów : z historii, teorii i praktyki pewnej metody kształcenia** / Mirosław S. Szymański.- Warszawa : Wydaw. Akademickie "Żak", 2000.

Sygnatura: 85037, 95123, 95124, 85036 P

9. **Pedagogika w pokoju nauczycielskim** / red. Krzysztof Kruszewski.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2000.

(Literatura Pedagogiczna)

Sygnatura: 85025, 85026, 85027

10. **Projekt edukacyjny : materiały dla zespołów międzyprzedmiotowych** / Jacek Królikowski.- Wyd.2.- Warszawa : Wydawnictwa CODN, 2001.

Sygnatura: 98415, 98416

11. **Projekt edukacyjny i inne formy uczenia się we współpracy : w realizacji ścieżek edukacyjnych : przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna** : praca zbiorowa / red. Danuta Kitowska.- Piła : Pracownia Wydawniczo-Edukacyjna K&K, 2003. (Nauczyciele - Nauczycielom)

Sygnatura: 90085, 90086 P

12. **Technologia informacyjna w metodzie projektów** / Maria Raczyńska.- Radom : Politechnika Radomska. Wydawnictwo, 2008.

(Monografia / [Politechnika Radomska im. Kazimierza Pułaskiego], ISSN 1642-5278 ; nr 120.)

Sygnatura: 102287, 102288

13. **Uczenie metodą projektów** / red. Bogusława Dorota Gołębiak.- Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 2002. (Szkoła Dziś i Jutro)

Sygnatura: 91803, 91804

Artykuły z czasopism

1. **Austria coraz bardziej nam bliska. Zajęcia przygotowane i przeprowadzone metodą projektu** / Agnieszka Czarnota. // Języki Obce w Szkole. - 2005, nr 2, s. 99 - 102.

2. **Czy metoda projektu, to metoda wiodąca w reformowanej szkole?** / Elżbieta Goźlińska. // Szkoła Zawodowa. - 1999, nr 5, s. 34 - 40.

3. **"Dzień Ziemi - Odpady" : metoda projektu w edukacji dla uczniów** / Danuta Włodarczyk. // Wszystko dla Szkoły. - 2001, nr 2, s. 7 - 9.

4. **Jak można wykorzystać metodę projektów do realizacji treści społeczno-przyrodniczych w klasach I -III** / Beata Korus. // Nauczanie Początkowe. - 2006, nr 4, s. 37 - 51.

5. **Kilka uwag o pracy metodą projektu** / Marlena Serwicka. // Języki Obce w Szkole. - 2003, nr 1, s. 160 - 162.

6. **Metoda projektów (w nauczaniu przyrody)** / Agnieszka Wołoszyn-Korczyk. // Nowa Szkoła. - 2000, nr 6, s. 31 - 34.

7. **Metoda projektów - odpowiedź na zapotrzebowanie nowoczesnego kształcenia** / Agnieszka Mikina. // Amicus. - 1998, nr 3, s. 16 - 17.

8. **Metoda projektów - pomysł na interesujące lekcje matematyki** / Jolanta Ostrowska // Gazeta Szkolna. - 2009, nr 7/8, s. 8 - 9.

9. **Metoda projektów - tzb** / Małgorzata Bzibziak. // Biblioteka w Szkole. - 2002, nr 2, s. 28.

10. **Metoda projektów** / Urszula Grygier. // Aura. - 2001, nr 4, s. 4 - 5.

11. **Metoda projektów i jej zastosowanie w nauczaniu początkowym** / Barbara Klasińska. // Wychowanie na co dzień. - 2002, nr 7/8, s. 22 - 24.

12. **Metoda projektów w opinii uczniów** / Radosław Herudziński. // Nowa Edukacja Zawodowa. - 2005, nr 1, s. 30 - 31.

13. **Metoda projektów w przedszkolu** / Małgorzata Sieńczewska. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2007, nr 1, s. 14 - 19.

14. **Metoda projektu jako jedna z technik nauczania i sposób realizacji ścieżek edukacyjnych** / Małgorzata Szewczykiewicz. // Języki Obce w Szkole. - 2003, nr 6, s. 163 - 168.

15. **Metoda projektu na lekcjach języka polskiego w gimnazjum** / Aleksandra Chomiuk. // Język Polski w Gimnazjum. - 2003/2004, nr 1, s. 21 - 28.

16. **Metoda projektu w edukacji geograficznej. Ujawnianie możliwości poznawczych i wyzwianie**

uczniowskich talentów / Joanna Angiel, Alicja Szarzyńska. // Geografia w Szkole. - 2006, nr 6, s. 12 - 16, bibliogr..

17. **Metoda projektu w nauce języków obcych** / Katarzyna Kaczorowska. // Edukacja i Dialog. - 2007, nr 5, s. 12 - 14.

18. **Metoda projektu w nauczaniu języka polskiego** / Krystyna Krawczuk. // Język Polski w Gimnazjum. - 2001-2002, nr 3, s. 44 - 49.

19. **Metody projektowe w praktyce szkolnej** / Joanna Jasiak // Gazeta Szkolna. - 2010, nr 4, s. 18

20. **Metodyka projektu** / Halina Błażejewska. // Biblioteka w Szkole. - 2001, nr 9, s. 12.

21. **Nauczać metodą projektów** / Małgorzata Jóźwiak, Zbigniew Kowalski, Renata Nawierska. // Nowe w Szkole. - 2002, nr 7/8, s. 29 - 34.

22. **Nauczanie metodą projektów** / Agnieszka Idzikowska. // Otwarta Szkoła. - 2002, nr 4, s. 10 - 11.

23. **Nauczanie metodą projektu** / Aleksandra Bajorska - Przydatek. // Język Polski w Szkole - gimnazjum. - 2000/2001, nr 4, s. 80 - 88.

24. **O teorii projektów praktycznie** / Iwona Wal. // Nowe w Szkole. - 2004, nr 1, s. 18 - 21.

25. **Potencjał projektu** / Anna Wileczek. // Język Polski w Gimnazjum. - 2001/2002, nr 4, s. 73 - 79.

26. **Praca metodą projektu** / Magdalena Waszczuk. // Języki Obce w Szkole. - 2003, nr 6, s. 168 - 173.

27. **Projekt - metodą aktywizującą i integrującą** / Tamara Strzemecka. // Nowa Szkoła. - 2006, nr 7, s. 22 - 25.

28. **Projekt europejski - Praca metodą projektów w szkole technicznej** / Bernadetta Łozińska-Zięborak. // Języki Obce w Szkole. - 2006, nr 2, s. 178 - 183, bibliogr..

29. **Projekt jako metoda nauczania** / Bożena Belcar. // Dyrektor Szkoły. - 2003, nr 3, s. 24 - 25.

30. **Projekt jako nowoczesna metoda w procesie edukacji i pracy społeczeństwa informacyjnego** / Brunon Bartz // Pedagogika Pracy. - 2008, nr 52, s. 85 - 91

31. **Projekty edukacyjne w Wielkiej Brytanii. Nauczanie geografii metodą projektów: propozycja lekcji w gimnazjum** / Aleksandra Zaparucha. // Geografia w Szkole. - 2006, nr 6, s. 17 - 23.

32. **Realizacja ścieżek metodą projektów** / Joanna Chmielniak. // Nowa Szkoła. - 2003, nr 4, s. 45 - 48.

33. **Rozwijanie kompetencji samokształceniowych metodą projektów w edukacji wszesnoszkolnej** / Gabriela Kryk. // Dyrektor Szkoły. - 2006, nr 7, s. 32 - 35.

34. **Stara, dobra metoda projektów** / Barbara Kłasińska. // Edukacja i Dialog. - 2007, nr 5, s. 8 - 11.

35. **Technologie nauczania ukierunkowane na osobowość : metoda projektów** / Swietłana Sysojewa. // Ruch Pedagogiczny. - 2001, nr 3/4, s. 13 - 18.

36. **Wchodzimy w erę projektu. Projekt - moda? Konieczność?** / Anna Zielińska. // Edukacja. - 1999, nr 3, s. 70 - 75.

37. **Wszystko o projekcie** / Irena Dzierzgowska. // Dyrektor Szkoły. - 2006, nr 6, s. [8 - 17] wkładka.

38. **Zalety metody projektów w nauczaniu szkolnym** / Radosław Herudziński. // Nowa Edukacja Zawodowa. - 2003, nr 5, s. 6 - 8.

39. **Zastosowanie metody projektów na lekcjach techniki w szkole podstawowej (cz. 1)** / Barbara Lis. // Wychowanie Techniczne w Szkole. - 2002, nr 4, s. 19 - 21.

40. **Zastosowanie metody projektów na lekcjach techniki w szkole podstawowej. Cz.2** / Barbara Lis. // Wychowanie Techniczne w Szkole. - 2002, nr 5, s. 11 - 13.

Beata Walczak
Wicedyrektor CDN
CDN PBP w Pile

Rola współczesnej biblioteki w edukacji. (w obliczu nowej podstawy programowej)

Wiele już napisano o zmieniającej się roli bibliotek systemu edukacji we współczesnym społeczeństwie wiedzy. Kolejne zmiany w oświacie decydowały o ich przystosowaniu do tendencji przemian i wspomagania realizacji założeń nowych reform. Jednak odnosi się wrażenie, że mimo szybkiej transformacji, biblioteki szkolne i pedagogiczne nie są w pełni doceniane a jej zasoby i kompetencje nauczycieli bibliotekarzy efektywnie wykorzystane.

W ostatniej dekadzie biblioteki szkolne i pedagogiczne stały się w większości nowoczesnymi ośrodkami wiedzy i informacji. Ministerstwo Edukacji w obliczu zmieniającej się rzeczywistości zrealizowało w 2005/6 r. m.in. projekt „Internetowe Centra Informacji Multimedialnej”, wyposażając biblioteki w sprzęt informatyczny i przygotowując jednocześnie nauczycieli-bibliotekarzy do pełnienia ważnej roli w

społeczeństwie informacyjnym. Obecnie są to często centra multimedialne oferujące zbiory na różnych nośnikach i nowoczesny sprzęt informatyczny z dostępem do Internetu. Są to pracownie interdyscyplinarne, w których odbywają się lekcje przedmiotowe, zajęcia pozalekcyjne i samokształceniowe oraz realizowana jest edukacja kulturalna a także różnorodne projekty edukacyjne. Stanowią przyjazne i nowoczesne miejsce pracy ucznia i nauczyciela, gdyż kształtują i rozwijają zainteresowania i pasje.

W kontekście nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, obowiązującej od 2009 i postanowień proklamacji *A Library for Every School* (Biblioteka dla każdej szkoły) warto wyeksponować istotne znaczenie biblioteki szkolnej w powodzeniu uczniów w nauce i przygotowaniu ich do świadomego i efektywnego korzysta-

nia z różnorodnych źródeł informacji.

Zmiana podstawy programowej określiła nowe wyzwania przed bibliotekami szkolnymi i pedagogicznymi, obejmujące w szczególności aktywne włączenie się w proces wspierania kształcenia i wychowania młodzieży. Szczególna rola przypadła bibliotekom szkolnym. Zniknęły ścieżki międzyprzedmiotowe, w tym edukacja czytelnicza i medialna, a nowa podstawa zachęca w swych zapisach nauczycieli różnych przedmiotów do współpracy z biblioteką szkolną w procesie kształtowania świadomego udziału w społeczeństwie informacyjnym. Zakłada ona, że efekty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji powinna „wspomagać dobrze wyposażona biblioteka szkolna, dysponująca aktualnymi zbiorami, zarówno w postaci księgozbioru, jak i w postaci zasobów multimedialnych. Nauczyciele wszystkich przedmiotów **powinni odwoływać się do zasobów biblioteki szkolnej i współpracować z nauczycielami bibliotekarzami w celu wszechstronnego przygotowania uczniów do samokształcenia i świadomego wyszukiwania, selekcjonowania i wykorzystania informacji**”. Jest to zapis nieostry i szkoda, że biblioteki szkolne zostały ujęte tak marginalnie, choć gdyby nie udział w pracach nad projektem i starania m.in. P. Danuty Brzezińskiej to nawet takie ujęcie nie byłoby możliwe. Dlatego znacząca rola w zakresie organizacji współpracy biblioteki szkolnej z nauczycielami różnych przedmiotów należeć będzie do nauczycieli-bibliotekarzy. Istotne zatem jest aby zapoznali się oni z treścią cytowanego rozporządzenia w celu zdobycia wiedzy o tym, co realizują nauczyciele różnych przedmiotów. Ułatwi to planowanie działań, odpowiedni dobór i przygotowanie materiałów do zajęć. Dodatkowo wykorzystując swoje kompetencje i zasoby biblioteki mogą oni koordynować współpracę i wspólnie z nauczycielami korelować treści. Zakres tej współpracy może być bardzo szeroki a dobór form zależny od bieżących potrzeb i możliwości szkoły. Podstawa obejmuje kształtowanie kompetencji ponad przedmiotami nauczania np. wyszukiwania i analizowania informacji, interpretacji tekstów. Na ich podstawie można określić wspólne obszary działania dla projektów międzyprzedmiotowych i korelacji treści. Młodzież niestety nie zawsze jest przygotowana do wykorzystania potencjału informacyjnego i rola nauczyciela-bibliotekarza w tym zakresie jest znacząca.

Na czym zatem ma polegać nowa rola nauczyciela-bibliotekarza? Przede wszystkim na utrzymaniu odpowiedniej jakości bazy i usług biblioteki szkolnej. Myślę, że dotychczasowe formy, sprawdzone w wielokrotnym działaniu należy umiejętnie wykorzystać w proponowanej współpracy nauczycielom poszczególnych przedmiotów na różnych etapach kształcenia. Szczegółowy przegląd form i metod pracy z młodzieżą, scenariusze i konspekty można znaleźć w bogatej na ten temat literaturze przedmiotu, którą dostarczają nauczycielom-bibliotekarzom m.in. takie periodyki jak: „*Biblioteka w Szkole*”, „*Poradnik Bibliotekarza*”, „*Biblioteka-szkolne centrum informacji*”, ale też wiele publikacji zwartych. Ich wykorzystanie potwierdzają statystyki biblioteczne. Nauczyciele-bibliotekarze z dużym zaangażowaniem i inwencją realizują ważne zadania dydaktyczne i wycho-

wawcze. W ramach edukacji czytelniczej, obejmującej m.in. wyposażanie uczniów w kompetencje informacyjne, uczą oprócz wyszukiwania informacji, selekcjonować i wartościować ją a także we współpracy z polonistami uczą właściwego doboru źródeł i tworzenia bibliografii załącznikowej maturzystów. Wdrażają do samokształcenia poprzez przygotowanie do samodzielnej nauki, zapoznanie z technikami pracy umysłowej i metodami kreatywnego myślenia. Ich aktywna rola w zakresie edukacji kulturalnej, regionalnej a nawet patriotycznej jest bezdyskusyjna. Organizacja wystaw, wymagających dużego nakładu czasu i pracy konkursów, spotkań autorskich, happeningów, festynów a także wycieczki i projekty edukacyjne to ważniejsze z realizowanych form, wyzwających twórczość a także przygotowujących do aktywnego udziału w życiu społecznym i kulturalnym szkoły. Istotą działania jest to, że wspomniane inicjatywy promują czytelnictwo, rozwijają zainteresowania a także podnoszą poziom wrażliwości estetycznej.

Dodatkowo nauczyciele-bibliotekarze systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje i poszerzają kompetencje, doskonaląc się na studiach podyplomowych, kursach i warsztatach. W pracy z uczniem, w większości, stosują aktywne metody oraz nowoczesne technologie (ICIM i nie tylko). To ogromny potencjał do współpracy z nauczycielami poszczególnych przedmiotów na dowód wzmocnienia słabego zapisu dotyczącego udziału biblioteki szkolnej w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Przed biblioteką szkolną stoją także inne problemy, przede wszystkim brak odpowiednich uregulowań prawnych oraz standardów pracy bibliotek (wciąż dyskutowane), które regulowałyby ich pracę i precyzowały stawiane wymagania a także zakres obowiązków nauczyciela bibliotekarza. Ich rozwiązanie ułatwiłoby funkcjonowanie bibliotek szkolnych. A nowa podstawa programowa mimo braku określenia konkretnych zadań daje nauczycielom bibliotekarzom szerokie pole do działania i wzmożonej aktywności. Minister Edukacji Narodowej - Pani Katarzyna Hall ogłosiła rok szkolny 2010/2011 Rokiem Odkrywania Talentów. Nauczyciele-bibliotekarze muszą o tym pamiętać, aby włączyć się do działań wspierających uzdolnienia uczniów w swojej szkole.

A co z bibliotekami pedagogicznymi? W nowej podstawie programowej pominięto zupełnie ich rolę w procesie dydaktycznym i kształceniu we współczesnej szkole. Brak zapisów na ten temat nie zwalnia jednak nauczycieli bibliotekarzy od podejmowania różnorodnych działań na rzecz wspierania edukacji młodzieży. One również mają swój udział w podnoszeniu efektów kształcenia, gdyż ich zróżnicowana oferta lekcji służy realizacji podstawy programowej poszczególnych etapów kształcenia, a szczególnie rozwojowi umiejętności samokształcenia uczniów (poszukiwania, gromadzenia, selekcji, dokumentowania i prezentacji informacji, które wyzwalają potrzebę dalszych poszukiwań), Odgrywają ważną rolę m.in. w przygotowaniu maturzystów do matury wewnętrznej z języka polskiego Służą temu specjalnie przygotowane przez nauczyciela bibliotekarza zajęcia przedmiotowe w bibliotece..

Biblioteki pedagogiczne stanowią warsztat pracy uczniów przygotowujących się do różnych konkursów szkolnych. Tutaj odbywają się lekcje biblioteczne o różnej tematyce a także spotkania młodzieży na okolicznościowych dużych wystawach poświęconych problematyce edukacyjnej. Podstawowym jednak zadaniem bibliotek pedagogicznych już od blisko 90 lat jest wspieranie nauczycieli w zakresie doskonalenia i dokształcania nauczycieli a także wspomaganie procesu kształcenia i realizacji reformy poprzez budowanie warsztatu informacyjnego i udostępnianiu aktualnej wiedzy w tym zakresie. Ponadto świadczą usługi wszystkim zainteresowanym kształceniem ustawicznym i podnoszeniem poziomu wiedzy w systemie pozaszkolnym.

Obecnie stanowią centrum zbiorów z zakresu pedagogiki, psychologii i nauk pokrewnych oraz organizacji i zarządzania oświatą i innych dziedzin wspierających proces dydaktyczno-wychowawczy szkół i placówek. Są nowoczesnym, skomputeryzowanym warsztatem pracy nauczycieli, studentów kierunków pedagogicznych, pracowników nadzoru pedagogicznego konsultantów, doradców metodycznych i innych. Udostępniają także inne nowoczesne środki multimedialne i elektroniczne a także usługi przez Internet. Promują wydawnictwa edukacyjne poprzez różnorodne działania m. in. udział w targach, wystawach, konferencjach itp. Prowadzą także doskonalenie nauczycieli bibliotekarzy i wspierają nauczycieli różnych przedmiotów i specjalności w zakresie edukacji, wykorzystania mediów i technologii informacyjnej w procesie kształcenia się oraz biblioterapii oraz wspierają proces kształcenia, dokształcania i doskonalenia nauczycieli. W ostatnim okresie zanotowano wzrost liczby warsztatów i szkoleń, w tym organizowanie szkoleń w partnerstwie z regionalnymi ośrodkami doskonalenia nauczycieli, powiatowymi pracownikami doradztwa metodycznego, centrami kształcenia ustawicznego i uniwersytetami III wieku.

Biblioteki pedagogiczne towarzyszą nauczycielom w drodze ich rozwoju zawodowego, począwszy od studiów, poprzez start zawodowy i procedury awansu, pomagają w doskonaleniu kompetencji i unowocześnianiu warsztatu pracy, prowadzą bogatą działalność informacyjną. Doskonale wykształcona kadra tych bibliotek, bogata oferta i zastosowanie nowoczesnych technologii sprawia, że działalność edukacyjna może być świadczona na najwyższym poziomie.

Nowa rola dla bibliotek pedagogicznych w obliczu reformy edukacji będzie polegała nadal na gromadzeniu i powszechnym udostępnianiu materiałów i źródeł edukacyjnych (w różnej postaci) oraz wdrażaniu nowych rozwiązań technologicznych. Istotnym wyzwaniem będzie aktywne wspieranie realizacji zadań edukacyjnych w regionach i zintensyfikowanie dotychczasowych działań na rzecz wspomaganie rozwoju

zawodowego nauczyciela oraz zastosowaniu nowych, atrakcyjnych form pracy m.in. projektów. Determinantem funkcjonowania będzie na bieżąco reagowanie na wymogi systemu edukacji.

Technologia informacyjno-komunikacyjna stała się wszechobecna w edukacji. Odgrywa ważne miejsce w nowej podstawie programowej. Technologia operowania cyfrowymi i multimedialnymi środkami i źródłami informacji stała się istotnym elementem pomocniczym dla poszczególnych przedmiotów. W tym zakresie zarówno biblioteki szkolne jak i pedagogiczne mają szerokie pole do działania. Dla obu sieci bibliotek wyzwaniem będzie znalezienie właściwych ścieżek współpracy w celu wspierania procesu dydaktycznego w szkole i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Potencjał bibliotek działających w systemie edukacji w postaci zasobów, kadry a także możliwości technologicznych jest ogromny. Nauczyciele-bibliotekarze są gotowi do zadań mających na celu wspieranie realizacji nowej podstawy programowej. Nie można tego zmarnować, ich dotychczasowe doświadczenia są fundamentem dla wspólnych działań na rzecz przełamania podziałów między przedmiotami. Dlatego należy wspierać pracę tych bibliotek, dzięki czemu mogą powstać kolejne programy i projekty.

Bibliografia

1. Brzezińska Danuta, Nowa podstawa programowa w bibliotece szkolnej, Meritum 2009 nr 4 s.53-58
2. Bernacka-Bryk Anna, Bukowska-Jaśków Anna, Biblioteka szkolna-jestem za!, Gazeta Szkolna 2010 nr 36, s.1,4-5
3. Czyżewska Beata, Funkcjonowanie bibliotek szkolnych w obliczu nowej podstawy programowej, Biblioteka - Szkolne Centrum Informacji 2010, nr 1, s. 26-29
4. Juhanowicz Urszula, Nowa podstawa programowa a biblioteka szkolna, Biblioteka - Szkolne Centrum Informacji 2009, nr 5, s. 35-38
5. Mieczkowska Elżbieta, Edukacyjne funkcje bibliotek pedagogicznych. Szanse i zagrożenia. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych. Sulejówek 31 maja – 01 czerwca 2010 roku http://www.o.r.e.d.u.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=352
6. Nagowska Monika, Nowa podstawa programowa: o współpracy nauczycieli z biblioteką szkolną, Biblioteka w Szkole 2010 nr 10 s.5-8

"Jeżeli chcesz się czegoś nauczyć, spróbuj wyjaśnić to komuś innemu.
Nikt nie uczy się tyle, ile nauczyciel".

Anonim

Nauczyciel – praktyk proponuje...

Joanna Danielewicz

Zespół Szkół Gastronomicznych w Pile
nauczyciel języka polskiego

Scenariusz zajęć z języka polskiego w klasie 4 technikum podsumowujących cykl kształcenia

Temat - Felicytologia stosowana – czyli jak zyskać szczęście na co dzień?

Po zakończeniu lekcji uczeń powinien:

- wiedzieć: jakie postawy i zachowania przyczyniają się do uzyskania szczęścia
- znać: termin felicytologia
- umieć: wskazać cechy bohaterów literackich będących odzwierciedleniem wzorów parenetycznych lub postaw ponadczasowych
- rozumieć: związek literatury pięknej z rzeczywistością

Metody pracy: instruktaż, praca w grupie, pokaz.

Środki pomocnicze: karty pracy, prezentacja cytatów (rzutnik), tekst „Desideraty” za E. Nowosielską, U. Szydlowską „Zrozumieć świat”, Warszawa 2003, s. 286.

Piosenki: E. Stachura: „Życie to nie teatr”, A. Osiecka: „Niech żyje bał”, WWO „Desiderata”.

1. **Wprowadzenie:** Przez 4 lata naszej wspólnej pracy z literaturą różnych epok wiele razy słyszałam wasze protesty, że „to nudne, niepotrzebne, za dużo, albo a po co to”. Z uporem odpowiadałam wtedy, że uczycie się w szkole, która ma przygotować nie tylko do egzaminu zawodowego, ale również do matury. W skrytości marzyłam jednak, że może kiedyś, ktoś dostrzeże, że literatura jest ciekawa, że przedstawione postaci, ich problemy mogą być odzwierciedleniem naszych własnych rozterek.

Po co czytamy lub przynajmniej przeglądamy takie książki? (Uczniowie otrzymują różnego typu poradniki i określają przydatność takich publikacji).

A czy odpowiedź na najważniejsze dla nas pytania znajduje się również w literaturze pięknej? O co pytają Sofokles, Nałkowska, Gombrowicz, Szymborska? Czy nie pytają o nasz stosunek do innych, świata, samego siebie – czyli jak być szczęśliwym? Zastanowimy się dziś nad przesłaniem literatury, która z reguły przestaje być ciekawa, bo jest lektura szkolną.

Temat - Felicytologia stosowana – czyli jak być szczęśliwym?

Wyjaśnienie terminu ze „Słownika wyrazów obcych”

2. Praca z fragmentami tekstu: Na podstawie cytatów pochodzących z różnych dzieł postaramy się określić, jakie wartości, postawy wobec świata dostrzegali twórcy. Pracujecie w grupach zgodnie z wytycznymi otrzymanej karty pracy.

Autor	
Tytuł	
Epoka	
Preferowana postawa wobec świata, ludzi	

A.

„Opanowany w godzinie kłęski
i obcy szalom radości
takim pamiętaj być zawsze
na zgon skazany Deliuszu”

B.

„Carpe diem”, „Memento Mori”

C.

„Nic wiecznego na świecie:
radość się z troską plecie,
a kiedy jedna moc weźmie nawiętszą,
wtenczas masz ujrzeć odmianę najprędszą”

D.

„I szkoda zwać człowiekiem, kto bydlęce żyje
tkając, lejąc w się wszystko, póki zstawa szyje;
nie chciał nas Bóg położyć równo z bestyjkami:
dał nam rozum, dał mowę, a nikomu z nami”.

E.

„Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława,
wszystko to minie jako polna trawa;
naśmiawszy się nam i naszym porządkom,
wemkną nas w mieszek, jako czynią łątkom”.

F.

„Umieściłem cię pośrodku świata (...) abyś jako swobodny i godny siebie twórca rzeźbiarz sam sobie nadał taki kształt, jaki zechcesz. Będziesz mógł degenerować się i staczać do rzędu zwierząt; i będziesz mógł odradzać się i mocą ducha wznosić do rzędu istot boskich”

G.

„Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt – żywot ludzki słynie,
słońce więcej nie wschodzi to, które raz minie...”

H.

„Młodości! Dodaj mi skrzydła!
Niech nad martwym wzleczę światem...”

I.

„Tym ładem, mawiał, domy i narody słyną
Z jego upadkiem domy i narody giną.”

J.
„Cel uświęca środki”, „Musicie bowiem wiedzieć, że są dwa sposoby walczenia trzeba być lisem lub lwem”.

K.
„Szukajcie prawdy jasnego płomienia!
Szukajcie nowych, nieodkrytych dróg...
Ale nie deptajcie przeszłości ołtarzy,
Choć macie sami doskonalsze wzniesić;
Na nich się jeszcze święty ogień żarzy,
I miłość ludzka stoi tam na straży
I wy winniście im cześć!”

L.
„Cóż więc jest? Co zostało nam, co wszystko wiemy,
dla których żadna z dawnych wiar już nie wystarcza?
Jakaż jest przeciw włóczęgi złego twoja tarcza,
Człowiecze z końca wieku? ... Głowę zwiesił niemy.”

Ł.
Postępuj wedle takiej zasady, co do której chciałbyś, aby stała się prawem powszechnym.” „Człowiek jest celem, a nie środkiem do celu”

M.
„Tyle wiemy o sobie, ile nas sprawdzono”

N.
„ I wtedy po wielu latach na nowym Campo di Fiori
bunt wznieci słowo poety”

O.
„Który skrzywdził człowieka prostego
śmiechem nad krzywdę jego wybuchając (...) nie bądź bez-
pieczny poeta pamięta, możesz go zabić, narodzi się nowy...”

P
„ ... w ludziach więcej rzeczy zasługuje na podziw niż na pogardę”. „ Może być wstyd, że człowiek sam tylko jest szczę-
śliwy”. „Świat bez miłości jest martwym światem”.

R.
„Dzisiaj zasady chrześcijańskiej moralności małżeńskiej
bywają w wielu kręgach przedstawiane w krzywym zwierciad-
le. (...) wielka treść miłości zostaje zredukowana „do użycia”.
Wreszcie – dziecko: owoc i nowe wcielenie miłości dwojga,

coraz bardziej staje się „uciążliwym dodatkiem”. Drodzy mło-
dzi Przyjaciele! Nie pozwólcie odebrać sobie tego bogactwa!”

S.
„idź wyprostowany wśród tych co na kolanach (...) strzeż się jednak dumy niepotrzebnej,(...) strzeż się oschłości serca(...) bądź odważny idź”

T.
„Bóg miał nareszcie uwierzyć w człowieka
dobrego i silnego
ale dobry i silny
to ciągle jeszcze dwóch ludzi”

3.Omówienie wyników pracy w grupach.

Jak więc żyć? Czy jest jeden właściwy sposób na życie? Na to pytanie odpowiada W. Szymborska

„Jak żyć – spytał mnie w liście ktoś,
Kogo ja zamierzałam spytać

O to samo.
Znowu i tak jak zawsze,
(...) nie ma pytań pilniejszych
od pytań naiwnych.”

4.Nasze rozważania wzbogaćmy odwołaniem do piosenek: E. Stachury: „Życie to nie teatr” i A. Osieckiej „Niech żyje bal”.

Jak o życiu opowiadają twórcy tych tekstów?

5. Dla każdego z Was przygotowałam prezent – przesłanie na przyszłość. To życzenia, do których mam nadzieję, będziecie chcieli się odwoływać. Proszę przeczytajcie tekst i wybierzcie spośród proponowanych wartości te, bez których nie wyobrażacie sobie życia, a także te, o których wiecie, że są bardzo ważne i nad którymi musicie jeszcze sami pracować. (czas na przeczytanie tekstu „Desideraty”) Czy życzenia te są trudne do zrealizowania? Czy staną się dla Was drogowskazem?

6.Nagranie zespołu WWO „Desiderata”. Przesłanie tego tekstu na pewno wymaga odwagi, ale jest ważne skoro tekst z XVII wieku został wykorzystany przez twórców współczesnych. A coż jest dla Was ważniejszego niż szczęście w życiu? Życzę udanego startu w dorosłość!

Ryszard Grześkowiak– CDN Piła
nauczyciel-bibliotekarz
CDN PBP w Pile

Scenariusz zajęć dla uczniów szkoły gimnazjalnej

Temat lekcji: Wyszukiwanie informacji na różnych nośnikach na temat Czesława Miłosza

Cele ogólne:

- wdrażanie uczniów do korzystania ze zbiorów biblioteki i Internetu
- zachęcenie do wyszukiwania i selekcji informacji
- poszerzenie wiedzy o Czesławie Miłoszu
- rozwijanie zainteresowań literackich

Cele operacyjne:

uczeń po lekcji wie:

- jakie zbiory są dostępne w bibliotece
- a/ tradycyjne (książka, czasopismo)
- b/ elektroniczne (płyta CD, DVD; magnetyczne (kaseta magnetofonowa)

- jak korzystać z różnych dokumentów w celu wyszukania konkretnej informacji

Uczeń po lekcji potrafi:

- korzystać z różnych źródeł informacji dostępnych w bibliotece
- korzystać z Internetu
- selekcjonować znalezione informacje

Forma:

Praca w grupach

Metoda:

- rozmowa kierowana
- ćwiczenia
- wystawka

Pomoce dydaktyczne:

Książki

1. Nowa Encyklopedia powszechna PWN t. 4; sygn. 79509 P

Polscy pisarze współcześni 1939–1991, leksykon; sygn. 78238 P

Płyty

1. Encyklopedia WIEM; CD 1284

2. Encyklopedia PWN; CD 0731/1

3. Literatura i Muzyka; CD 1014

XX lat Zeszytów Literackich (głos Miłosza); CD 0751

Internet

www.wikipedia www.milosz.pl www.milosz.klp.pl

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczniów i przedstawienie tematu lekcji. W 2011 roku przypada 100 – lecie urodzin Czesława Miłosza, poety i pisarza urodzonego w 1911 r. na Litwie. Za młodu miał poglądy lewicowe. Po II wojnie światowej związany z dyplomacją rządu PRL. Od 1951 r. na emigracji we Francji a potem w USA. Wykładowca literatury słowiańskiej na Uniwersytecie Kalifornijskim. W 1980 r. otrzymuje Nagrodę Nobla za całokształt twórczości. Po transformacji ustrojowej, wraca w 1993 r. do kraju na stałe. Umiera w 2004 r. i zostaje pochowany na Skałce w Krakowie.

2. Po przedstawieniu sylwetki pisarza wszyscy wysłuchują wiersza w recytacji autora, z płyty CD.

3. Poszukiwanie informacji na temat Czesława Miłosza w zbiorach bibliotecznych na różnych nośnikach i w Internecie. Nauczyciel omawia rodzaje zbiorów bibliotecznych: tradycyjne (książka, czasopismo), zbiory specjalne (płyta CD, kasetę magnetofonową). Nauczyciel prezentuje te zbiory na wystawce, która przygotował z publikacjami i informacjami o Czesławie Miłoszu. Następnie dzieli klasę na dwie grupy i każda z nich otrzymuje zestaw 5 pytań związanych z życiem i twórczością pisarza.

4. Samodzielna praca uczniów. Uczniowie wyszukują odpowiedzi w encyklopediach, leksykonach, na płytach CD i w Internecie. Czas 15 minut. Po wyszukaniu informacji przedstawiciel każdej z grup odczytuje odpowiedzi.

5. Nauczyciel podsumowuje lekcję, przypominając jakie rodzaje zbiorów są w bibliotece.

6. Na zakończenie lekcji uczniowie wysłuchują wierszy Czesława Miłosza w wykonaniu aktorów, zapisanych na taśmie magnetofonowej.

Załącznik nr 1**Pytania dotyczące biografii Czesława Miłosza**

1. W jakim obecnie kraju urodził się Czesław Miłosz i w którym roku? Litwa 1911 r.

2. Jakie poglądy miał w młodych latach?:

- prawicowe

- lewicowe

3. Od którego roku był na emigracji i do jakiego kraju wyjechał? 1951 Francja

4. W którym roku zmarł i w jakim mieście został pochowany? 2004 r. Kraków

5. Na jakim uniwersytecie i wydziale pracował w USA, będąc na emigracji?

Uniwersytet Kalifornijski, Wydział Literatur i Języków Słowiańskich

Pytania dotyczące twórczości Czesława Miłosza

1. Podaj jeden z pseudonimów których używał? A. Zieliński, BB. Kuska, J.M. Nowak, J. Syruć, J. Ro-bak, P. Aron

2. Jaka powieść Czesława Miłosza została sfilmowana? Dolina Issy

3. Za co dostał Nagrodę Nobla i w którym roku? Za całokształt twórczości w 1980 r.

4. Podaj tytuł jednego z wierszy

5. Podaj nazwiska innych polskich noblistów? Henryk Sienkiewicz, Władysław Reymont, Wisława Szymborska

Załącznik nr 2**Materiały do wystawki z wybranych zbiorów bibliotecznych o Czesławie Miłoszu****Wydawnictwa zwarte:**

1. Miłosz Czesław; Traktat moralny, traktat poetycki/ Kraków 1998

2. Miłosz Czesław; Wiersze/ Kraków 1984

3. Miłosz Czesław; Dolina Issy/ Kraków 1993

Miłosz Czesław; Historia literatury polskiej/ Kraków 1996

Czasopisma:

1. Cogito; 2010 nr 20, s. 42-43

2. Język Polski w Szkole Średniej; 1993/4 nr 1, s. 36-46; nr 4, s. 36-43

Victor Gimnazjalista; 2004 nr 15, s. 44-45

Zbiory audiowizualne:

1. Spotkanie z poetą; recytacja wierszy przez aktorów - kasetę magnetofonową

2. Głosy [dokument dźwiękowy] – płyta CD

3. Portret w karykaturze; rys. Eryk Lipiński - Plakat

4. Polscy nobliści – CD

"Analfabetami w przyszłości nie będą ludzie nieumiejący czytać,
ale tacy, którzy nie będą potrafili się uczyć".

Alvin Toffer

Natasza Knop - Wrzalik

nauczyciel języka angielskiego

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. T. Kościuszki w Łobżenicy

doradca metodyczny języka angielskiego

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Analiza ilościowa i jakościowa wyników egzaminu maturalnego z języka angielskiego w świetle podnoszenia jakości pracy nauczyciela.

Przystępując do analizy wyników egzaminu maturalnego z języka angielskiego wielu nauczycieli zadaje sobie pytanie o potrzebę, cel i zakres tejże analizy, a także o jej wpływ na dalszą pracę z uczniami. Pytanie to związane jest przede wszystkim z faktem, iż analiza dotyczyć będzie uczniów, którzy opuścili szkołę, a wnioski z analizy mają być wdrożone w pracy z zupełnie innymi grupami. Ponadto, egzamin maturalny każdego roku obejmuje nieco inny zakres wymagań zawartych w standardach egzaminacyjnych. Jak zatem można porównać wyniki oraz zmodyfikować plan nauczania, tak aby podnieść poziom zdawalności i średni wynik uczniów?

Będąc nauczycielem języka angielskiego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Tadeusza Kościuszki w Łobżenicy, tak jak pozostali moi koledzy, co roku poczynawszy od września 2005, dokonywałam analizy wyników egzaminu zewnętrznego z mieszanymi uczuciami, co do wypracowanych danych. Jednakże z roku na rok byłam coraz bardziej przekonana o potrzebie szczegółowej analizy obejmującej nie tylko wyniki tak ogólne jak średnia czy zdawalność, ale także realizację poszczególnych zadań cząstkowych i standardów egzaminacyjnych w całej szkole oraz w każdej klasie z osobna. Dopiero opracowanie tych elementów pozwoliło mi na dokładne zobrazowanie umiejętności, które reprezentowali maturzyści, a w które ja oraz moi koledzy i koleżanki wyposażyliśmy ich w trakcie całego cyklu nauczania.

Kilkuletnia praca nad analizą wyników, poparta wnioskami z ukończonego szkolenia internetowego „Jak wykorzystywać wyniki egzaminów w pracy szkoły” zorganizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, pozwoliła mi na stworzenie swego rodzaju algorytmu postępowania, którego efektem jest wprowadzenie szczegółowych wniosków do

pracy z nowymi rocznikami uczniów. Analiza, którą przeprowadzam rozpoczyna się od opracowania elementów ilościowych dotyczących obliczeń ściśle matematycznych osobno dla zadań cząstkowych i standardów (bardzo często w różnych zadaniach zawarte są te same standardy, lub w jednym zadaniu pojawia się ich kilka). Z tych danych mogę wyciągnąć dokładne wnioski dotyczące realizacji zadań przez uczniów. Porównanie do wyników z lat poprzednich pozwala mi na przyjrzenie się mojej długofalowej pracy, zwrócenie uwagi na to, na ile udaje mi się wyposażać kolejne roczniki w zasób wiadomości i umiejętności niezbędny do zdania egzaminu maturalnego z dobrym rezultatem.

DOKUMENTY I DANE NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENIA SZCZEGÓŁOWEJ ANALIZY WYNIKÓW EGZAMINU MATURALNEGO

Przystępując do analizy musimy wyposażać się w kilka niezbędnych dokumentów ułatwiających nam pracę. Podstawą są oczywiście tabele wyników indywidualnych dostępne w szkole po zalogowaniu na stronie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej. Na stronie OKE znajdziemy także szereg opracowanych już wyników, pozwalających nam na porównanie naszej szkoły do innych szkół w powiecie, województwie i okręgu.

Cenne dane zawierają także „Raporty o egzaminie maturalnym” publikowane przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną i Centralną Komisję Egzaminacyjną (w tym ostatnim znajdziemy kartotekę arkusza egzaminacyjnego z uwzględnionymi standardami).

PRZYKŁADOWE TABELE DO WYPEŁNIENIA W TRAKCIE ANALIZY WYNIKÓW

Tabela 1. Wyniki ogólne

Wskaźnik	Polska	Okręg OKE Poznań	Woj. wielkopolskie	Powiat pilski	Szkoła	Kl. a	Kl. b
Wynik minimalny							
Wynik maksymalny							
Rozstęp wyników							
Wynik średni							
Modalna							
Mediana							
Łatwość arkusza							
Ilość osób przystępujących do egzaminu po raz pierwszy							
Zdawalność							
Stanin	-	-	-	-			

Komentarz: Tabela pozwala nam porównać ogólne wyniki egzaminu w placówce na tle całego kraju, okręgu, województwa i powiatu

Wskaźniki statystyczne:

wynik minimalny – najniższy wynik uzyskany przez uczniów w badanej grupie

wynik maksymalny – najwyższy wynik uzyskany przez uczniów w badanej grupie

rozstęp wyników – różnica między maksymalnym i minimalnym wynikiem

modalna (dominanta) – wynik najczęściej występujący w badanej grupie, w zestawie danych może występować więcej niż jedna wartość modalna

mediana – wynik środkowy w badanej grupie, poniżej i powyżej którego znajduje się po około 50% wyników - aby wyznaczyć medianę, dane muszą być uporządkowane (rosnąco lub malejąco)

Wzory potrzebne do obliczenia wartości statystycznych:

$$\text{Wynik średni} = \frac{\text{suma punktów uzyskanych przez uczniów z arkusza}}{\text{liczba uczniów}}$$

$$\text{Łatwość} = \frac{\text{suma punktów uzyskanych przez uczniów za zadanie}}{\text{suma punktów możliwych do uzyskania}}$$

Tabela 2. Rozkład staninowy.

Stanin	Ilość uczniów	Wynik	Przedział procentowy dla Polski	Procent uczniów		
				Szkoła	Klasa a	Klasa b
1	4%	Najniższy				
2	7%	Bardzo niski				
3	12%	Niski				
4	17%	Niżej średni				
5	20%	Średni				
6	17%	Wyżej średni				
7	12%	Wysoki				
8	7%	Bardzo wysoki				
9	4%	Najwyższy				

Komentarz: Skala staninowa dotyczy podziału populacji uczniów na przedziały o ustalonej liczebności. Każdemu staninowi będzie odpowiadał inny przedział punktowy. Moja propozycja realizacji tego punktu analizy dotyczy porównania ilości uczniów, którzy zdobyli określoną liczbę punktów z ilością standardowej skali. Ilość dla szkoły obliczymy po zapoznaniu się z wynikami ogólnopolskimi zawartymi w raporcie CKE, który podaje rozkład staninowy dla Polski wraz z odpowiadającymi mu przedziałami wyników punktowych. Następnie analizujemy końcowe wyniki punktowe naszych maturzystów w kolejności od najniższego do najwyższego, obliczając procentową wartość liczebności populacji należącej do każdego z przedziałów. Wynik wskaże nam w jakich przedziałach i w jakiej ilości uplasowali się nasi uczniowie.

Tabela 3. Poziom łatwości realizacji poszczególnych standardów.

Obszar standardów	Numer standardu	Nazwa standardu	Nr. zad.	Polska	OKE Poznań	Szkoła	Klasa a	Klasa b

Komentarz: Łatwość standardów obliczymy grupując zadania cząstkowe według kartoteki arkusza maturalnego zawartej w raporcie CKE. Każde z zadań cząstkowych może sprawdzać inny szczegółowy standard w ramach obszarów. Np. Zadanie pierwsze w całości dotyczy obszaru rozumienia ze słuchu, standardu II.1), ale zadania

częstkowe mogą sprawdzać różne szczegółowe umiejętności takie jak stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje (standard II.1)c) lub selekcjonowanie informacji (standard II.1)d). W związku z tym musimy uważnie przeanalizować kartotekę tak, aby nie zgubić żadnego standardu, a zarazem zgrupować wszystkie zadania częściowe sprawdzające realizację tego samego standardu. Przy samym obliczaniu łatwości korzystamy z zamieszczonego wcześniej wzoru.

Przykład:

Obszar standardów	Numer standardu	Nazwa standardu	Nr. zad	Polska	OKE Poznań	Szkoła	Klasa a	Klasa b
Rozumienie ze słuchu	II.1) c	stwierdza, czy tekst zawiera określone informacje	1.1	0,73	0,73	0,68	0,69	0,45
			1.2					
			1.3					
			2.4					
			2.5					
Rozumienie tekstu czytanego	II.2) d	Selekcjonuje informacje	4.1	0,65	0,68	0,75	0,87	0,69
			4.2					
			5.3					
			6.8					

Tabela 4. Wyniki skumulowane za realizację poszczególnych standardów.

Polska				OKE Poznań				Szkoła				Klasa a				Klasa b			
1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

Komentarz: W kolumnach wpisujemy kolejno:

- Łatwości standardów od najłatwiejszego do najtrudniejszego
- Numer standardu
- Maksymalna liczbę punktów za każdy standard
- Skumulowaną liczbę punktów za standardy

Skumulowaną liczbę punktów uzyskamy dodając do siebie kolejno maksymalne ilości punktów z każdego zadania. Przykład:

Łatwość zadania	Nr standardu	Pkt. max	Pkt. skumulowane
0,99	II.1)a	3	3
0,94	II.2)c	2	5
0,86	II.1)d	5	10
0,65	II.1)c	2	12

Po przeliczeniu punktów skumulowanych możemy odczytać z tabeli, które standardy zrealizowane zostały przez przeciętnego ucznia, który pozytywnie zaliczył egzamin. Będą to wszystkie najłatwiejsze zadania do poziomu 15 pkt. skumulowanych (30%).

ANALIZA JAKOŚCIOWA

Opracowanie ilościowe wyników pozwala nam na analizę jakościową obrazu pracy nauczycieli i uczniów w toku trzyletniego (lub czteroletniego w technikach) cyklu zajęć. Musimy zastanowić się nad możliwymi przyczynami, w wyniku których część standardów została najslabiej zrealizowana. Powinniśmy poszukać wszystkich powodów, zarówno tych leżących poza naszym oddziaływaniem (np. sytuacja rodzinna uczniów itp.), ale przede wszystkim, tych na które mieliśmy największy wpływ (np. motywacja uczniów do zdobywania wiedzy, stosowane metody i formy nauczania itp.).

Drugi etap analizy jakościowej związany jest z opracowaniami wyników z lat poprzednich. Powinniśmy sprawdzić, jak kolejne roczniki naszych maturzystów radziły sobie w kolejnych „edycjach” egzaminu maturalnego. Czy średnie wyniki wykazują tendencję rosnącą? Czy w następujących po sobie latach standardy egzaminacyjne są realizowane lepiej, czy gorzej? Ogólnie rzecz biorąc, czy widać pozytywne efekty naszego nauczania?

Ostatnim etapem analizy jakościowej jest opracowanie swego rodzaju harmonogramu działań podnoszących jakość naszej pracy. Ten harmonogram powinien skupiać się przede wszystkim na poprawie kształcenia nowo przyjętych roczników, gdyż

musimy zdawać sobie sprawę, że przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego nie odbywa się dopiero w ostatnim roku nauki potencjalnych maturzystów, ale w ciągu całego etapu ich kształcenia. Powinniśmy krytycznie zanalizować stosowane przez nas metody pracy pod kątem ich skuteczności i zaplanować, w jaki sposób będziemy kształtować umiejętności najsłabiej opanowane.

Literatura:

1. Jakubowski M., Pokropek A., Badając egzaminy, CKE Warszawa 2009.
2. Materiały szkoleniowe kursu internetowego „Jak wykorzystywać wyniki egzaminów w pracy szkoły”, Centrum Edukacji Obywatelskiej

Z warsztatu nauczyciela bibliotekarza

Godzisz Anna
nauczyciel-bibliotekarz
CDN PBP w Pile

Książka pomocą w wychowaniu młodego pokolenia”- (bibliografia w wyborze)

„Wychowanie polega na tym, by kochać i wymagać. Okazywanie wychowankom miłości bez stawiania wymagań, jest przejawem naiwności dorosłych. Z kolei stawianie wychowankom koniecznych wymagań bez okazywania im miłości i wsparcia, staje się formą okrucieństwa i prowadzi do buntu ze strony młodego pokolenia.”

Zagadnienia wychowania młodego pokolenia są i zawsze będą aktualne i niezwykle ważne tak dla samego wychowanka, również dla wychowującego jak i dla ogółu społeczeństwa. Współcześni teoretycy wychowania uważają, że w dzisiejszych czasach, u progu trzeciego tysiąclecia w dobie globalnej sieci, niemal nieograniczonego dostępu do informacji, lansowania różnych wzorów kulturowych, wychowanie nabiera szczególnej wagi.

Zestawienie zawiera wydawnictwa zwarte, część pierwsza uwzględnia pozycje wydane w latach 2000 do 2010, część druga od 1990 do 1999. Wszystkie tytuły dostępne są w CDN Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Pile oraz Filiach PBP.

I Wydane w latach 2000 – 2010: (dostępne w CDN PBP Piła)

1. **Agresja a wychowanie** : czy dzieci mają prawo do agresji? / Jan-Uwe Rogge ; tł. Edyta Brudnik.- Kielce : Wydawnictwo "Jedność", 2007.

Sygnatura: Piła: 97799 , 97798 , Trzcianka: 30254 , Chodzież: 45175 , 45256

2. **Autonomia dziecka a wychowanie** / Rita Gay ; tł. Magdalena Dutkiewicz-Litwiniuk.- Kielce : Wydawnictwo Jedność, 2007.

Sygnatura: Piła: 96456 , 96457 , Czarnków: 35987

3. **Bajki, które leczą. Cz.1** / Doris Brett ; przeł. Małgorzata Trzebiatowska.- wyd.2.- Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2003.

(Czytajmy Dzieciom!)

Sygnatura: Piła: 91849/Cz.1 , 91848/Cz.1

4. **Bajki, które leczą. Cz.2** / Doris Brett ; przeł.

Hanna Dankiewicz.- Wyd.2.- Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2003.

(Czytajmy Dzieciom!)

Sygnatura: Piła: 91851/Cz.2 , 91850/Cz.2

5. **Być rodziną czyli jak budować dobre życie swoje i swoich dzieci.** T.1. / Dorota Terakowska, Jacek Bomba.- Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2004.

Sygnatura: Trzcianka: 30047

6. **Co siedmiolatek wiedzieć powinien** / Donata Elschenbroich ; tł. Barbara Tarnas.- Warszawa : Wydaw. Cyklady, 2003.

Sygnatura: Piła: 92675 , 92963

7. **Depresja nastolatka** / Archibald D. Hart, Catherine Hart-Weber ; przeł. Magdalena Ciszewska.- Poznań : Wydawnictwo Polskiej Prowincji Dominikanów W drodze, 2007.

(Psychologia i Wiara.)

Sygnatura: Czarnków: 37704

8. **Depresja wieku dorastania** : zachowania rodziców jako czynnik ochronny lub czynnik ryzyka depresji u dorastających dzieci / Elżbieta Greszta.- Warszawa : Wydawnictwo Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej "Academica", 2006.

(Szkiefko i Oko)

Sygnatura: Chodzież: 45198 , Czarnków: 36772

9. **Determinanty zagrożeń procesu wychowania we współczesnej rodzinie polskiej.** / Mirosława Kowalczyk.- Kraków : Oficyna Wydawnicza " Impuls", 2004.

Sygnatura: Trzcianka: 29824

10. **Domus et familia : ideały i realia życia rodzinnego** / red. Ilona Błaszczuk, Juliusz Jundziłł.- Bydgoszcz : Wydawnictwo "Wers", 2000.

Sygnatura: Chodzież: 42173

11. **Dorastanie w zaufaniu** / Justine Mol ; tł. Alicja Retelewska.- Warszawa : Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, 2008.

(Biblioteka Szkolnej Żyrafy)

Sygnatura: Piła: 97925 , 97926 , Chodzież: 45292 ,

46438

12. **Dramat udanego dziecka** : w poszukiwaniu siebie / Alice Miller ; przeł. Natasza Szymańska.- Poznań : Harbor Point Media Rodzina, cop. 2007.

Sygnatura: Chodzież: 45611, Czarnków: 35988

13. **Dyscyplina bez płaczu : Delikatne sposoby na zachęcanie dziecka do właściwych zachowań bez marudzenia, złości i płaczu** / Elizabeth Pantley, Robert Waliś.- Warszawa : Liber, 2007.

Sygnatura: Czarnków: 36446

14. **Dzieci a stres : istota zagadnienia** / Rosemarie Portmann.- Kielce : "Jedność", 2007.

Sygnatura: Chodzież: 44794

15. **Dzieci nadpobudliwe psychoruchowo w wieku przedszkolnym** : program terapii i wspomagania rozwoju oraz scenariusze zajęć / Renata Wiącek.- Wyd.3.- Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2006.

Sygnatura: Piła: 95248 , 95247 , Złotów: 42069 , Wągrowiec: 60824 P

16. **Dzieci potrafią oglądać telewizję : jak korzystać z telewizora?** / Jan-Uwe Rogge ; tł. Paulina Filippi-Lechowska.- Kielce : Wydaw. "Jedność", 2006.

Sygnatura: Piła: 95723 , 95724

17. **Dzieci są gośćmi, którzy pytają o drogę** : poradnik dla rodziców / Jirina Prekop, Christel Schweizer ; [tł. Magdalena Jałowicz].- Kielce : "Jedność", 2001.

Sygnatura: Wągrowiec: 58883 P

18. **Dziecko i wychowanie w pedagogii Jana Pawła II** - na podstawie jego encyklik, adhortacji, wybranych listów i przemówień / Tomasz Bilicki.- Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2005.

(Idee, Metody, Inspiracje)

Sygnatura: Złotów: 41749

19. **Dziecko z charakterem** : jak wspierać psychikę dziecka, aby ustrzec je przed lękiem, ucieczką w przemoc lub uzależnienia / Gabriele Haug-Schnabel, Barbara Schmid-Steinbrunner ; przeł. Katarzyna Kledzik-Balicka.- Poznań : Harbor Point Media Rodzina, cop. 2008.

Sygnatura: Chodzież: 46151

20. **Dziecko-nauczyciel-rodzice** : konteksty edukacyjne / red. Rafał Piwowski.- Białystok, Wwa : Instytut Badań Edukacyjnych, 2003.

Sygnatura: Złotów: 40777

21. **Dziesięć (10) błędów popełnianych przez dobrych rodziców** / Kevin STEEDE.- Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2000.

Sygnatura: Wągrowiec: 56802

22. **Gry komputerowe, Internet i telewizja** : co robić, gdy nasze dzieci są nimi zafascynowane? / Nessia Laniado ; przeł. Jacek Partyka.- Kraków : Wydawnictwo eSPe, 2006.

Sygnatura: Chodzież: 44775

23. **I twoje dziecko może być w sekcie** : poradnik dla rodziców i wychowawców / Anna Łobaczewska, Małgorzata Mierzwa-Hudzik, Janusz Zawal ; Stowarzyszenie Ruch Obrony Rodziny i Jednostki.- Lublin ; Warszawa : SRORiJ, 2000.

Sygnatura: Wągrowiec: 58864 P

24. **I ty możesz być supertatą** / Dorota Zawadzka.- Warszawa : TVN, 2007.

Sygnatura: Czarnków: 36116

25. **I ty możesz mieć superdziecko** / Dorota Zawadzka.- Warszawa : W.A.B., 2006.

Sygnatura: Czarnków: 35838 , 35935

26. **Inteligencja emocjonalna u dzieci : 12-dniowy kurs dla rodziców** / S. D. Annamalai ; [tł. Robert Waliś].- Warszawa : Wydawnictwo K.E. Liber, 2005.

Sygnatura: Chodzież: 45565

27. **Inteligencja moralna dzieci** / Robert Coles ; tł. Dorota Gaul, Michał Machowski.- Wyd. 1, (dodr.).- Poznań : Dom Wydawniczy "Rebis", 2004.

Sygnatura: Chodzież: 44365, Trzcianka: 29805

28. **Jak być dobrym rodzicem : poradnik wychowania dzieci w wieku od lat 5 do 11** / Sarah Johnson ; tł. Małgorzata Mrówczyńska-Bajer.- Warszawa : Prószyński i S-ka, 2003.

Sygnatura: Piła: 90705 , 90706

29. **Jak dzieci uczą się wartości : poradnik dla rodziców** / Elke Leger ; tł. z niem. Magdalena Jałowicz.- Kielce : "Jedność", 2005.

Sygnatura: Chodzież: 43411

30. **Jak kochać dziecko** / Janusz Korczak.- wyd. 5.- Warszawa : Wydawnictwo Jacek Santorski & CO., 2004.

(Książki, Które Pomagają Żyć)

Sygnatura: Czarnków: 34686

31. **Jak mądrze wychować nastolatka : rady praktyczne dla rodziców i wychowawców** / Mariateresa Zattoni ; tł. z jeż. wł. Aleksandra Bałucka-Grimaldi].- Kraków : Wydawnictwo OO. Franciszkanów "Bratni Zew", cop. 2010.

Sygnatura: Czarnków: 37604 , 37672

32. **Jak mówić do nastolatków żeby nas słuchali. Jak słuchać żeby z nami rozmawiali** / Adele Faber, Elaine Mazlish ; tł. Beata Horosiewicz.- Poznań : Media Rodzina, 2006.

Sygnatura: Piła: 95330 , 95331 , 95332, Trzcianka: 30116, Czarnków: 36082, 35854,

Chodzież: 44331, Wągrowiec: 60700, Złotów: 41959

33. **Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole** / Adele Faber, Elaine Mazlish ; współpr. Lisa Nyberg, Rosalyn Anstine Templeton ; przeł. Beata Horosiewicz.- Poznań : Media Rodzina, [2002].

Sygnatura: Trzcianka: 30219 , Chodzież: 42880 , 45376

34. **Jak pomóc zastraszonemu dziecku : poradnik dla rodziców i wychowawców** / Sarah Lawson ; tł. Zofia Barczewska-Zabroń.- Kielce : Wydaw. "Jedność", 2006.

Sygnatura: Piła: 95690 , 95691 , 95692

35. **Jak rozmawiać z dziećmi o bardzo ważnych sprawach : dla rodziców od 4 do 12 lat.** Konkretnie pytania i odpowiedzi oraz pożyteczne wskazówki / Charles E. Schaefer, Theresa Foy DiGeronimo ; tł. Beata Horosiewicz.- Poznań : Media Rodzina, 2002.

Sygnatura: Piła: 90092 , 90093 , 90094 , 90095 , Trzcianka: 30551 , Chodzież: 46260

36. **Jak rozwiązywać konflikty w rodzinie : uśmiech zamiast łez** / Helga Gürtler ; tł. Maria Kaczorowska.- Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2003.

(Poradnik dla Rodziców (Wydawnictwo Lekarskie PZWL))

Sygnatura: Piła: 97323 , 97324

37. **Jak uchronić dziecko przed przemocą : poradnik dla rodziców** / Grace Ketterman ; tł. Paweł Kaźmierczak.- Kraków : Wydawnictwo WAM, 2004.

Sygnatura: Piła: 93913 , 93914 , 93915 , Trzcianka: 30274 , Czarnków: 34815 , Chodzież: 45697 , Wągrowiec: 62706

38. **Jak wspierać dziecko w nauce : niezbędnik aktywnego rodzica** / Małgorzata Taraszkiewicz [et al.].- Warszawa : Wolters Kluwer Polska, cop. 2009.

- (Rodzice, Szkoła, Uczeń)
Sygnatura: Piła: 100111 , 100112 , Czarnków: 36-899, Złotów: 43305
39. **Jak wspierać dziecko w rozwoju : podręcznik psychoanalizy dla rodziców** / Erna Furman ; tł. Elżbieta Bohomolec, Ewa Modzelewska-Kossowska, Sławomir Sikora.- Wyd.2.- Warszawa : Jacek Santorski & CO Agencja Wydawnicza, 2007.
 (Psychologia Na Co Dzień)
Sygnatura: Czarnków: 36207
40. **Jak wychować dziecko o wysokim EQ?: przewodnik dla rodziców** / Lawrence E. Shapiro ; tł. Tatiana Geller.- Warszawa : Prószyński i S-ka, 2003.
Sygnatura: Czarnków: 34731
41. **Jak wychować silną osobowość** / Hélène Mathieu ; tł. Piotr Wrzosek.- Warszawa : Hachette Livre Polska, 2008.
 (Moje Dziecko)
Sygnatura: Trzcianka: 30942
42. **Jak wychować szczęśliwe dzieci** / Wojciech Eichelberger ; w rozmowie Anna Mieszczanek.- Wyd.3.- Warszawa : Agencja Wydawnicza Tu, 2000.
Sygnatura: Piła: 87355 , 87356 , 87357, Czarnków: 33668
43. **Kiedy dusza dziecka płacze : rozpoznawanie i rozumienie duchowych problemów dziecka** : poradnik dla rodziców / Ingrid Romberg-Asboth ; [tł. Magdalena Jałowiec].- Kielce : "Jedność", 2001.
Sygnatura: Wągrowiec: 58880
44. **Kiedy dzieci są agresywne : jak możemy je rozumieć i pomóc?** : poradnik dla rodziców i wychowawców / Arnd Stein ; tł. Magdalena Jałowiec.- Wyd.3.- Kielce : Wydawnictwo "Jedność", 2004.
Sygnatura: Czarnków: 35692, Piła: 90664, 90665, Złotów: 41081
45. **Komunikacja interpersonalna w rodzinie** / Barbara Harwas-Napierała.- Wyd. 2 popr. i rozsz.- Poznań : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2008.
 (Psychologia i Pedagogika / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 0083-4254 ; nr 141.)
Sygnatura: Trzcianka: 30613 , Czarnków: 37712 , Chodzież: 46373, Piła: 95633, 95634, Wągrowiec: 60777
- 46.. **Komunikacja tworząca więzi** : scenariusz spotkania dla rodziców / Ina Pohorecka, Magdalena Sofulak-Skibińska.- Warszawa : Wydawnictwo Edukacyjne Parapmedia, 2009.
Sygnatura: Wągrowiec: 62388
47. **Konflikty rodzice-dzieci : dramat czy szansa?** / Andrzej Olubiński.- Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2001.
Sygnatura: Piła: 86722, 86723, Chodzież: 42708
48. **Łatwe sposoby na trudne dziecko** / Ronald Mah ; tł. Karolina Bojadziejewska-Wesołowska.- Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 2008.
Sygnatura: Piła: 101847 , 101848
49. **Miłość, granice, konsekwencje : poradnik dla rodziców** / Franz-Werner Muller, Hiltraud Laubach ; tł. Magdalena Labiś.- Kraków : Wydaw. WAM, 2005.
Sygnatura: Piła: 94427 , 94428 , 94429
50. **Mini Bingo! : poradnik metodyczny** / Anna Wieczorek, Grażyna Malenta.- Warszawa : Wydaw. Szkolne PWN, 2001.
Sygnatura: Piła: 86399
51. **Mit szczęśliwego dzieciństwa** / Andrzej Samson.- Warszawa : "Twój Styl", 2000.
 (Po co Nam Dzieciństwo?)
Sygnatura: Wągrowiec: 56795
52. **Moje dziecko ma ADHD** / Heike Kovacs, Birgit Kaltenthaler ; [tł. Agnieszka Kalińska].- Kielce : Wydawnictwo Jedność, 2008.
Sygnatura: Złotów: 43237
53. **Nagrody i kary w wychowaniu dzieci w młodszym wieku szkolnym** / Marian Ochmański ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie.- Warszawa : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, 2001.
Sygnatura: Piła: 86914 , 86915
54. **Nagrody i kary w wychowaniu rodzinnym a sytuacja szkolna uczniów gimnazjum** / Dorota Sikora.- Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010.
Sygnatura: Trzcianka: 31294, Złotów: 43797
55. **Narkotyki i nastolatki : zagrożenia, zapobieganie, leczenie** / Peter D. Rogers, Lea Goldstein ; tł. Leon Marian Kalinowski.- Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2004.
Sygnatura: Piła: 92338 , 92337 , 92339 P , Czarnków: 35685
56. **Nastolatki i alkohol : kiedy nie wystarczy powiedzieć "nie"** / Roger E. Vogler, Wayne R. Bartz ; tł. Agnieszka Basaj.- Wyd.1 dodr.- Warszawa : Państw. Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 2003.
Sygnatura: Piła: 94086 , 96098 , 94085 , 94087 P
57. **Nastolatki i rodzice : 10 kroków ku lepszym relacjom** / Roger W. McIntire ; [tł. Marta Łuczak].- Warszawa : K.E. Liber, 2004.
Sygnatura: Czarnków: 36766
58. **Nieszczęśliwe dzieci : dlaczego cierpią i jak im pomóc** / Heather Smith; tł. Aneta Nowak.- Warszawa : Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, 2008
 (Psychologia Na Co Dzień)
Sygnatura: Czarnków: 36599 , Trzcianka: 30515
59. **Nietoksyczne rodzicielstwo : jak mądrze wychowywać dzieci** / Robert W. Firestone ; przeł. Izabela Szyszkowska-Andruszko.- Warszawa : Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, 2007.
 (Psychologia na Co Dzień)
Sygnatura: Czarnków: 36934 , Piła: 100126 , 100127
60. **Nowa matka, nowy ojciec, nowe dziecko : o nowym układzie sił w polskich rodzinach** / Małgorzata Sikorska.- Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2009.
 (Seksualia : nowa kobieta, nowy mężczyzna, nowa rodzina)
Sygnatura: Złotów: 43290 , Chodzież: 46262 , Wągrowiec: 62209 P
61. **O problemach nastolatków** / Bogna Białecka.- Poznań : Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, cop. 2009.
 (Rady dla Rodziców i Wychowawców.)
Sygnatura: Piła: 100019 , 100020 , Złotów: 43703

62. O wychowaniu przedszkolaka : rady dla rodziców i wychowawców / Beata Nadolna.- Poznań : Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha. Wydawnictwo Święty Wojciech, cop. 2009.

(Rady dla Rodziców i Wychowawców.)

Sygnatura: Piła: 99903 , 99904 , 99905 , Złotów: 43434 , Chodzież: 46756

63. Odpowiedzialne rodzicielstwo wobec wyzwań XXI wieku / red. nauk. Małgorzata Duda.- Kraków : Wydawnictwo św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, 2010.

(Nauki o Rodzinie.)

Sygnatura: Złotów: 43798

64. Ojcowska miłość / Josh McDowell ; [przekł. Jan Kowalak].- Warszawa : Oficyna Wydawnicza "Vocatio", cop. 2010.

Sygnatura: Piła: 101569 , 101570

65. Poznanie przez działanie : gry i zabawy wspomagające rozwój dziecka / Ewa Minor, Marcin Minor.- Warszawa : Difin, 2009.

(Engram.)

Sygnatura: Piła: 101493 , 101494

66. Opieka i wychowanie w rodzinie / red. Czesław Kępski.- Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu M.Curie-Skłodowskiej, 2003.

Sygnatura: Wągrowiec: 60055 P , Piła: 90139 , 90140 P

67. Partnerstwo w rodzinie : istota i uwarunkowania relacji między rodzicami i dziećmi / red. Justyna Truskola-ska ; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Nauk Społecznych. Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny.- Lublin : Wydawnictwo KUL, 2009.

Sygnatura: Czarnków: 37361 , Chodzież: 46512

68. Pedagogika rodziny : obszary i panorama problematyki / Stanisław Kawula, Józefa Brągiel, Andrzej W. Janke.- Wyd.2 uzup.- Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2004.

Sygnatura: Piła: 92979 , 92977 , 92978

69. Pierwsze lata w szkole / Bogna Białecka.- Poznań : Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha, 2009.

(Rady dla Rodziców i Wychowawców)

Sygnatura: Piła: 99713 , 99714 , Trzcianka: 30868 , Czarnków: 37270

70. Profilaktyka uzależnień a wartości : przewodnik dla rodziców i wychowawców / Krzysztof Zajęczkowski.- Wyd. 2.- Kielce : "Jedność", 2004.

Sygnatura: Wągrowiec: 61075 P

71. Program pracy z dzieckiem z objawami nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD) w przedszkolu lub szkole / Anna Marczałak.- Warszawa : Fraszka Edukacyjna, 2006.

(Dla Nauczyciela Przedszkola)

Sygnatura: Piła: Br 1472

72. Relacje w rodzinie a szkoła : krótki przewodnik psychologiczny / Jarosław Jagieła.- Kraków : Wydawnictwo Rubikon, 2007.

Sygnatura: Czarnków: 36087 , Złotów: 42322 , 42323

73. Rodzic doskonały : jak z dziecka zrobić mistrza / Kamila Dercz.- Zabrze : dobrestopnie, 2009.

(Nauka Mimo Woli)

Sygnatura: Piła: 99843 , 99844

74. Rodzice i dzieci : encyklopedia / współaut. Erna Daraszkiewicz ; oprac. red. Marta Pawlus.- Bielsko-Biała : "Park", 2002.

Sygnatura: Złotów: 40431 P

75. Rodzina wychowuje : wybrane zagadnienia / Teresa

Kukolowicz.- Wyd.3 popr. i uzup.- Stalowa Wola : Oficyna Wydawnicza Fundacji Uniwersyteckiej, 2001.

Sygnatura: Czarnków: 33369 , 33368

76. Rodzinne, edukacyjne i psychologiczne wyznaczniki rozwoju / pod red. nauk. Marty Bogdanowicz i Małgorzaty Lipowskiej.- Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls" ; Gdańsk : Uniwersytet Gdański, 2008.

Sygnatura: Czarnków: 36909 , Piła: 99798 , 99799 , 43191 , Trzcianka: 30958 , Złotów: 43456 , 46614

77. Rodzinny krąg / Roman Zawadzki, Małgorzata Taraszkiewicz.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2004.

(Dla siebie i dla innych)

Sygnatura: Chodzież: 43296

78. Rozwój psychiczny dziecka : od 0 do 10 lat : poradnik dla rodziców, psychologów i lekarzy / Frances L. Ilg, Luise Bates Ames, Sidney M. Baker ; przekł. Mirosław Przyli-piak.- Wyd. 8 w jęz. pol.- Gdańsk ; Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2007.

Sygnatura: Chodzież: 45326, Złotów: 43675, Trzcianka: 30023

79. Siedem supelków : bajki, które pomagają wychowy-wać / Robert Myśliński ; il. Marcin Piwowarski.- Warszawa : Papilon, 2007.

(Dorota Zawadzka Poleca i Radzi)

Sygnatura: Piła: 99080

80. Sieroctwo i osamotnienie : pedagogiczne problemy kryzysu współczesnej rodziny / Teresa Ewa Olearczyk.- Kraków : Wydawnictwo WAM : Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna "Ignatianum", 2007.

Sygnatura: Złotów: 42672 , Czarnków: 36305 , Piła: 101-114

81. Skuteczna dyscyplina : dla dzieci w wieku 2-12 lat / Thomas W. Phelan ; tł. Rafał Lisowski.- Warszawa : Wydaw. K.E. Liber, 2005.

Sygnatura: Piła: 97957

82. Spokojnie! Bez nerwów! : sprawdzone metody rozwiązywania konfliktów rodzinnych / Carl Semmelroth ; [tł. Piotr Żak].- Kielce : Jedność, 2010.

Sygnatura: Złotów: 43457

83. Spójność rodziny a jej obraz w oczach dorastających dzieci / red. Maria John-Borys.- Katowice : Wydaw. Uniwersytetu Śląskiego, 2004.

(Podręczniki i Skrypty Uniwersytetu Śląskiego ISSN 1644-0552. Psychologia / red. Jan M. Stanik ; nr 29)

Sygnatura: Piła: 93626

84. Stres dziecięcy : czym jest, jak się przejawia, jak mu zaradzić / Georgia Witkin ; przeł. Norbert Radomski.- Poznań : Dom Wydawniczy "Rebis", 2000.

(Poradnik)

Sygnatura: Chodzież: 41800 , Piła: 101251

85. Supermama najlepsza we wszystkim / Alison Maloney ; z ang. przeł. Hanna Karpińska.- Warszawa : Świat Książki - Bertelsmann Media, 2008.

Sygnatura: Chodzież: 45720

86. Sytuacje trudne w życiu dziecka / red. nauk. Małgorzata Cywińska.- Poznań : Wydawnictwo Naukowe im. Adama Mickiewicza, 2008.

(Psychologia i Pedagogika / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 0083-4254 ; nr 145.)

Sygnatura: Piła: 101157 , Chodzież: 46530

87. **Szczęśliwe dzieci czyli udane wychowanie** / Peter PAULING.- Kielce : Jedność, 2003.

Sygnatura: Wągrowiec: 58882

88. **Sztuka rozmawiania z dziećmi : jak opowiadać, wyjaśniać, upominać...?** : poradnik dla rodziców i wychowawców / Daniela Liebich.- Kielce : Wydaw. "Jedność", 2003.

Sygnatura: Piła: 92348 , 92349

89. **Świadomość i opanowanie : wzmacnianie osobowości dziecka** : poradnik dla rodziców i wychowawców / Christine Kugerl ; tł. Ryszard Zajączkowski.- Kielce : Wydaw. JEDNOŚĆ, 2007.

Sygnatura: Piła: 96417 , 96418

90. **Świat dorastających dziewcząt : jak pomóc córce przeżyć perypetie okresu dojrzewania** / Rosalind Wiseman ; tł. Joanna Józefowicz-Pacula.- Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2005.

Sygnatura: Piła: 97320

91. **Tacierzyństwo : zostaniesz tatusiem i wszystko się zmienia** / Daniel W. Driscoll ; tł. SJ Jakub Kołacz.- Kraków : Wydaw. WAM, 2003.

Sygnatura: Piła: 90740 , 90741

92. **Terapia dzieci impulsywnych : model rozwiązywania problemów poprzez współdziałanie** / Ross W. Greene, J. Stuart Ablon ; tł. Marta Stasińska.- Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2008.

(Psychiatria.)

Sygnatura: Chodzież: 45589 , Czarnków: 36930 , 36700, Piła: 97621 , 97622 , 36700

93. **Terapia rodziny** / Virginia Satir ; tł. Olena Waśkiewicz.- Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2000.

(Psychologia Rodziny)

Sygnatura: Piła: 85131 , Trzcianka: 30542 , Wągrowiec: 61976 P , 43591 , Czarnków: 32749 , 32750 , Chodzież: 41555

94. **Trudne dzieciństwo i rodzicielstwo : książka dla nauczycieli, wychowawców i rodziców** / Aleksandra Maciarz.- Warszawa : "Żak", 2009.

Sygnatura: Chodzież: 46036 , Piła: 100468 , 100469 P , Złotów: 43367 , Trzcianka: 31074 ,

Wągrowiec: 62466 P 12a,5

95. **Uzależnienie od komputera i internetu u dzieci i młodzieży** / Paulina Chocholska, Małgorzata Osipczuk.- Warszawa : Hachette , 2009.

(Moje Dziecko)

Sygnatura: Czarnków: 37175 , Złotów: 43546 , Trzcianka: 31279

96. **Wartości w życiu społecznym : jak uczyć dzieci szacunku, tolerancji, wytrwałości...?** / [Esteve Pujol i Pons ; il. Inés Luz González ; przekł. z jęz. hisz. Marta Basiak].- Kielce : Wydawnictwo Jedność, cop. 2006.

("Jedność" dla Dzieci.)

Sygnatura: Chodzież: 46004

97. **Więź między pokoleniami w rodzinie** / Leon Dyczewski ; Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.- Lublin : Towarzystwo Naukowe KUL, 2002.

(Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Prace Wydziału Nauk Społecznych ; 82)

Sygnatura: Czarnków: 34360

98. **Wspólna troska : wychowanie do miłości w domu i w szkole** / Andrzej Urbaniak.- Poznań : Oficyna Współczesna, 2001.

Sygnatura: Wągrowiec: 56413 P

99. **Wychowanie bez krzyku : jak wychować dziecko, zachowując spokój** / Hal Edward Runkel ; tł. Ewa Zaremba.- Gdańsk : Bookmarket, 2007.

Sygnatura: Czarnków: 36138 , Piła: 97040

100. **Wychowanie bez porażek : rozwiązywanie konfliktów między rodzicami a dziećmi** / Thomas Gordon ; tł. [z ang.] i wstęp Alicja Makowska, Elżbieta Sujak.- Wyd.15.- Warszawa : Instytut Wydawniczy Pax, 2008.

(Wychowanie bez Porażek)

Sygnatura: Czarnków: 37214, 36033

101. **Wychowanie bez porażek w praktyce** : / Thomas Gordon; tł. i wstęp Elżbieta Sujak.- Wyd.10.- Warszawa : Pax, 2009.

Sygnatura: Czarnków: 37215

102. **Wychowanie przez czytanie** / Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska.- Warszawa : Świat Książki, 2010.

Sygnatura: Piła: 102307 , Złotów: 43721

103. **Wychowanie rodzinne w teorii i praktyce** : praca zbiorowa / pod red. Andrzeja W. Janke.- Toruń : Wydawnictwo Edukacyjne "AKAPIT", 2008.

Sygnatura: Piła: 99758 , 99759 P , Chodzież: 45907

104. **Wychowujemy nastolatka : czyli jak być mądrym i kochającym rodzicem** / Suzie Hayman ; przeł. Michał Konewka.- Warszawa : Wydawnictwo Edgard, 2010

(Samo Sedno)

Sygnatura: Czarnków: 37748 , Trzcianka: 31431

105. **Wychowywać dzisiaj : zarys problematyki** / Wolfgang Brezinka ; tł. Henryk Machoń.- Kraków : Wydawnictwo WAM, 2007.

(Myśl Pedagogiczna)

Sygnatura: Czarnków: 36310 , Piła: 97287 , 97286

106. **Wyzwoleni rodzice, wyzwolone dzieci : twoja droga do szczęśliwszej rodziny** / Adele Faber i Elaine Mazlish ; przeł. [z ang.] Beata Rumatowska.- [Wyd. 2].- Poznań : "Media Rodzina", 2009 (Pozn. : ZG).

Sygnatura: Złotów: 43324

107. **Z dzieckiem w świat wartości** / Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska.- Warszawa : Świat Książki - Bertelsmann Media, 2007.

Sygnatura: Piła: 98419 BL

108. **Zabójca w dzieciennym pokoju : przemoc i gry komputerowe** / Thomas Feibel ; tł. Anna Malinow.- Warszawa : Instytut Wydawniczy Pax, 2006.

(Wychowanie bez Porażek)

Sygnatura: Piła: 97038

109. **Zaburzenia życia uczuciowego dziecka problemem rodziny : jak pomóc rodzinie i dziecku?** / Anna Kozłowska.- Warszawa : Wydawnictwo Akademickie "Żak", 2005.

Sygnatura: Chodzież: 44383 , Czarnków: 35860

110. **Zaniedbana piaskownica : style wychowania małych dzieci a problem nierówności szans edukacyjnych** / Tomasz Szlendak.- Warszawa : Instytut Spraw Publicznych, 2003.

Sygnatura: Piła: 90850 , 90851 , 90852

111. **Zarządzanie czasem w rodzinie : jak rodzice mogą usprawnić swoje obowiązki, by mieć więcej czasu dla siebie i dzieci?** / Małgorzata Żmudzka-Kosała.- Gliwice : Internetowe Wydawnictwo Złote Myśli, cop. 2008.
(Blżej Sukcesu : samokształcenie.)
Sygnatura: Piła: 102405
112. **Zbuntowany nastolatek : 10 kroków do rozwiązania problemów i odbudowy relacji** / Russell A. Barkley, Arthur Robin, Christine M. Benton ; [tł. Marta Czub].- Gliwice : Wydawnictwo Helion, 2008.
(Dziecko Sensus.pl)
Sygnatura: Chodzież: 47056
113. **Zgoda w rodzinie, czyli dobre dialogi** / Hanna Hammer.- Warszawa : Difin, 2007.
Sygnatura: Piła: 97017 , 97018 P , Trzcianka: 30148, Czarnków: 36090 , Chodzież: 46237, Złotów: 42492
114. **Zrozum swojego malucha** / Lisa Miller, Louise Emanuel ; [tł. Robert Waliś].- Warszawa : Wydawnictwo K.E. Libber, 2007.
Sygnatura: Czarnków: 36879
- II Wydane w latach: 1990 – 1999**
1. **"Abyśmy się wzajemnie miłowali"** / Maria Kwiek.- Wrocław : Oficyna Współczesna, 1992.
Sygnatura: Wągrowiec: 58857 P
2. **Być szczęśliwym w rodzinie** / Dominique Meggle.- Kraków : Wydaw. "m", 1997.
Sygnatura: Piła: 81895
3. **Dobre chwile z naszym dzieckiem : zabawy sprzyjające rozwojowi charakteru** / Hanna Olecnowicz.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1997.
Sygnatura: Wągrowiec: 54855, Trzcianka: 28978, 28979
4. **Dobre dziecko : jak sprawić, by nasze dzieci odróżniały dobro od zła** / Brenda Houghton.- Poznań : Moderski i S-ka, 1999.
Sygnatura: Wągrowiec: 57046 P , 57218
5. **Dzieci w niebezpieczeństwie : raport z wojny o wartości** / James C. Dobson, Gary L. Bauer.- Wwa : Oficyna Wydawnicza "Vocatio", 1997.
Sygnatura: Złotów: 38909 , 38910
6. **Dziecko emocjonalnie inteligentne** / Maurice J. Elias, Steven E. Tobias, Brian S. Friedlander ; tł. Przemysław Szulgit.- Poznań : Wydaw. "Moderski i S-ka", 1998.
Sygnatura: Piła: 85297 , 85298
7. **Elementarz dla rodziców** / JACEK MYCIELSKI.- Poznań : "W drodze", 1995.
Sygnatura: Wągrowiec: 54227
8. **Gdy miłość nie wystarcza : poradnik dla rodziców** / Stephen Arterburn, Jim Burns ; red. i tł. Andrzej Gandecki.- Lublin : POJEDNANIE, 1993.
Sygnatura: Piła: 76356 , 76357
9. **Inne niż Inni. Gdybym mógł z wami rozmawiać... : autystyczny chłopiec szuka porozumienia** / Dietmar Zöller ; przedm. Friedrich Specht ; przekł. [z niem.] (proza) Małgorzata Szydłowska ; przekł. [z niem.] (wiersze) Grażyna Strzelecka [i in.].- Warszawa : "Fundacja Synapsis", 1994.
Sygnatura: Trzcianka: 28885
10. **Jak budować poczucie własnej wartości w swoim dziecku ?** / James Dobson ; [przekł. i red.] Andrzej Gandecki.- Lublin : "Pojednanie", 1993.
Sygnatura: Chodzież: 38469 , Czarnków: 29960
11. **Jak lepiej rozumieć i wychować dziecko** / :praca zbiorowa/pod red. Ewy Klimas-Kuchtovej.- Kraków "FORTIS", 1993.
Sygnatura: Wągrowiec: 54106 P , 53384 , 53385 , 53386
12. **Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole** / Adele Faber, Elaine Mazlish ; współpraca Lisa Nyberg, Rosalyn Anstine Temleton ; przeł. Beata Horosiewicz.- Wyd.2.- Poznań : Media Rodzina, 1998.
Sygnatura: Piła: 83312 , 83313
13. **Jak pomagać dziecku z zaburzeniami życia uczuciowego** / Anna Kozłowska.- Warszawa : Wydawnictwo "Żak", 1996.
Sygnatura: Piła: 81344 , 81345 , Trzcianka: 28931 , 2893-2 , Czarnków: 33235 , 31325 , Chodzież: 40726 , Złotów: 39576 , 39004 ,
14. **Jak uczyć dziecko mówienia prawdy sobie samemu?** / William Backus, Candace Backus ; tł. Ryszard Pasterski.- Lublin : Wydaw. "Pojednanie", 1994.
Sygnatura: Piła: 76958
15. **Jak wspierać dziecko w rozwoju : podręcznik psychoanalizy dla rodziców** / Erna Furman.- Warszawa : Jacek Santorski & CO Agencja Wydawnicza, 1994.
Sygnatura: Chodzież: 38774
16. **Jak wychować dziecko o wysokim EQ : przewodnik dla rodziców** / Lawrence E. Shapiro ; tł. tatiana Geller.- Wwa : Prószyński i S-ka, 1999.
Sygnatura: Złotów: 38918
17. **Kocham i wychowuję : poradnik dla rodziców i nauczycieli** / Wojciech Brejnak.- Warszawa : Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna "Adam", 1993.
Sygnatura: Trzcianka: 28817 , Chodzież: 38448 , Złotów: 36887 , 36888
18. **Konflikty rodzice - dzieci : dramat czy szansa ?** / Andrzej Olubiński.- Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 1994.
Sygnatura: Złotów: 37721
19. **Mądre wychowanie : jak wychować szczęśliwe dziecko, które bez trudu poradzi sobie w szkole i w życiu** / Sylwia Rimm ; tłum. Anna Sawicka-Chrapkiewicz.- Poznań : Wydaw. "Moderski i S-ka", 1999.
Sygnatura: Piła: 84050 , 84051 , 84444 , 84445 , 40850
20. **Moje dziecko mnie nie słucha** / Andrzej Samson.- Wyd. 2.- Warszawa : "Twój Styl", 1999.
Sygnatura: Wągrowiec: 56796
21. **Na bakier z jedzeniem : anoreksja, bulimia, otyłość : przewodnik dla rodziców** / Martha M. Jablow ; przeł.[z ang.] Mirosław Przyłipiak.- Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 1993.
Sygnatura: Trzcianka: 28478
22. **Nastolatki i alkohol : kiedy nie wystarczy powiedzieć "nie"** / Roger E. Vogler, Wayne R. Bartz ; tł. Agnieszka Basaj.- Warszawa : Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 1999.
Sygnatura: Chodzież: 40832 , Trzcianka: 29506 , Złotów: 39125 , Wągrowiec: 56411 P
23. **Naucz swoje dziecko myśleć** / Bono Edward De ; tłum. Michał Madaliński.- Warszawa : "Prima", 1995.
Sygnatura: Złotów: 40807
24. **Nie! : Pomóż swojemu dziecku pokonać presję seksualną** / Josh McDowell ; przeł. z j.ang. Andrzej Gandecki.- Lublin : Pojednanie, 1992.
Sygnatura: Czarnków: 35208

25. **Niespokojne dzieci: poradnik dla zaniepokojonych rodziców** / Jirina Prekop, Christel Schweizer ; tł. Katarzyna Kledzik.- Poznań : Media Rodzina, 1997.
Sygnatura: Piła: 83305 , 88731
26. **O co pytają dzieci? : o miłości i wychowaniu** / Wojciech Eichelberger, Ewa Sziperlich.- Warszawa : "Iskry", 1999.
Sygnatura: Złotów: 39068 , Wągrowiec: 57181
27. **Odpowiedzialność jako wartość i problem edukacyjny** / red. Andrzej M. Tchorzewski.- Bydgoszcz : Wydaw. "Wers", 1998.
 (Aksjologia - Edukacja / przewodn. Rady Programowej Andrzej M. Tchorzewski)
Sygnatura: Piła: 85551 , 85552
28. **Oni już dorastają : psychologiczny poradnik dla rodziców i wychowawców w rozwiązywaniu życiowych problemów dorastającej młodzieży** / Genevieve Hone, Julien Mercure ; przekład Karolina Sobańska.- Kraków : Wydawnictwo M, 1998.
Sygnatura: Czarnków: 32498
29. **Opowiadania dla Twojego (nieco starszego) dziecka. Cz. 2** / Doris Brett ; tł. Hanna Dankiewicz.- Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 1998.
Sygnatura: Czarnków: 33796 , Piła: 83224 , 83225 , 83226
30. **Pierwsze dziecko zmienia wszystko** / Gertrud Teusen.- Wwa : Oficyna Wydawnicza Spar, 1995.
Sygnatura: Złotów: 41472
- 31.. **50 sposobów, jak radzić sobie z dziećmi w trudnych sytuacjach** / Stanley Shapiro, Karen i Richard Skinulis ; z jęz. ang. przeł. Zdzisław Wiese.- Poznań : Moderski i S-ka, 1998.
Sygnatura: Wągrowiec: 57187
32. **Podręcznik dla dzieci, które mają trudnych rodziców** / Jeannne Brouck ; tł. Krystyna Ziątek.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1995.
Sygnatura: Piła: 78626 , 78627 , 78628 , Trzcianka: 28789 , Czarnków: 31397 , Chodzież: 39921 , Wągrowiec: 54575
33. **Pokolenie zmian : czego boją się dorośli?** / Hanna Ryłke.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1999.
 (Literatura Pedagogiczna)
Sygnatura: Czarnków: 32681 , Piła: 84372 , 84373 , 84374 , 84084 , 84082 , 84083 , Trzcianka: 29814
34. **Psychologia dla rodziców** / Zofia Skórzyńska.- Wyd.2 popr.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1990.
Sygnatura: Piła: 72877 , 72878 , Wągrowiec: 53792
35. **Rozmawiając z rodzicami** / Donald Woods Winnicott ; tł. Elżbieta Petrajtis-O'Neill.- Warszawa : W.A.B., 1993.
Sygnatura: Czarnków: 30181
36. **Rozmowy z rodzicami** / James Dobson.- [Wyd.2 popr.]- Kraków : TKECH, 1990.
Sygnatura: Wągrowiec: 51575
37. **Rozwój psychiczny dziecka : od 0 do 10 lat : poradnik dla rodziców, psychologów i lekarzy** / Frances L. Ilg, Louise Bates Ames, Sidney N. Baker ; tł. Mirosław Przyłipiak.- Wyd.2.- Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 1994.
Sygnatura: Piła: 80317 , Czarnków: 30940 , Trzcianka: 28421 , Wągrowiec: 54105 P
38. **Spór o wychowanie w posłuszeństwie** / Stanisław Sławiński.- Warszawa : Agencja Wydaw. TFD, 1991.
Sygnatura: Piła: 75031 , 75032 , 75033
39. **Style komunikacji rodzicielskiej a identyfikacja dzieci z rodzicami** / Michał Grygielski.- Wyd.2 uzup.- Lublin : TN KUL, 1999.
 (Prace Wydziału Nauk Społecznych / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ; 51)
Sygnatura: Czarnków: 33571
40. **Sztuka zrozumienia czyli jak naprawdę kochać swoje dziecko** / Ross Campbell.- Wwa : Oficyna Wydawnicza "Vocatio", 1999.
Sygnatura: Złotów: 38922
41. **Toksyczni rodzice** / Susan Forward ; współpraca Craig Buck.- Wyd.2 popr.- Warszawa : Jacek Santorski & CO, [1996].
Sygnatura: Piła: 82830 , 80540 , 80937 , 80936 , Wągrowiec: 57814 P
42. **Twoje nadpobudliwe dziecko : poradnik dla rodziców** / Gordon Serfontein ; przeł. Jacek Jankowski.- Wwa 1999 : Prószyński i S-ka, 1999.
Sygnatura: Złotów: 41474
43. **Uczymy się mówić, mówimy, by się uczyć** / Linda Clark, Catherine Ireland ; il. Kerry Millard ; przeł. Bożena Józwiak.- Poznań : Dom Wydawniczy "Rebis", 1998.
 (Poradniki dla Rodziców.)
Sygnatura: Piła: 101239
44. **Wierzyć z dziećmi : dziecko i wiara, dziecko i życie, dziecko na ziemi** / Johanna Klink ; przeł. [z niderlandzkiego] Dorota Szafrąńska-Poniewierska.- [Wyd. 2].- Warszawa : "Pax", 1995.
Sygnatura: Wągrowiec: 54186
46. **Wspólna troska : wychowanie do miłości w rodzinie i w szkole** / Andrzej Urbaniak.- Poznań : Oficyna Współczesna, 1999.
Sygnatura: Złotów: 39122
47. **Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem : wybór tekstów** / red. nauk. Zofia Waleria Stelmazuk.- Warszawa : Wydawnictwo Akademickie "Żak", 1999.
Sygnatura: Trzcianka: 29053 P , Wągrowiec: 4074-8 , Złotów: 39062 , Wągrowiec: 56386 P , Trzcianka: 29417 , Wągrowiec: 62313 P
48. **Wychowanie bez porażek : rozwiązywanie konfliktów między rodzicami a dziećmi** / Thomas (1918-) Gordon ; Thomas Gordon ; tł. [z ang.] i wstęp Alicja Makowska [i in.]- Wyd.5.- Warszawa : "PAX", 1997.
Sygnatura: Trzcianka: 28953 , 28954 P , 28955 , Wągrowiec: 56616 P
49. **Wychowanie bez porażek w praktyce : jak rozwiązywać konflikty z dziećmi** / Thomas Gordon ; tł. Elżbieta Sujak.- [Wyd.3].- Warszawa : Pax, 1997.
Sygnatura: Czarnków: 31715 , Trzcianka: 28800 , 28857 , 28858 , Piła: 79764 , 79765 , Wągrowiec: 54309
50. **Wychowanie do miłości : poradnik dla rodziców** / Maria Kwiek.- Wyd. 2- Wrocław : Oficyna Współczesna, 1994.

Sygnatura: Czarnków: 00329/B , Chodzież: 41378

51. **Wychowanie skuteczne : 10 przykazań dla rodziców** / John S. Leite, J. Kip Parrish ; tł. Iwona Oleksiuk.- Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1994.

(Psychologia. Pedagogika)

Sygnatura: Piła: 78611 , 78612 , 78613 , Czarnków: 309-43 , Trzcianka: 28770 , 28771 , 28772 , Chodzież: 39117

52. **Wymarzone dzieciństwo : jak wychować szczęśliwe dziecko unikając błędów naszych rodziców** / Janet G. Woititz ; przekł. Mirosław Przyłipiak.- Wyd.2.- Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 1999.

Sygnatura: Czarnków: 33800

53. **Wyzwoleni rodzice, wyzwolone dzieci : twoja droga do szczęśliwej rodziny** / Adele Faber, Elaine Mazlish ; tł. Be-

ata Rumatowska.- Wyd.2.- Poznań : Media Rodzina, 1997.

Sygnatura: Piła: 82782 , 82783 , 83311 , 83310 , Trzcianka: 30233 , Złotów: 37623, Czarnków: 30645 , Chodzież: 38992

54. **. Zabawy z moim dzieckiem** / Maria Klimowa.- Wyd.4.- Kielce : Wydawnictwo TAKT, 1997.

Sygnatura: Trzcianka: 28969 , 28970

55. **Zniewolone dzieciństwo : ukryte źródła tyranii** / Alice Miller ; przeł. Barbara Przybyłowska.- Poznań : Media Rodzina of Poznań, [1999].

Sygnatura: Chodzież: 45612 , Wągrowiec: 56359 , Piła: 101004 , 101005 ,

Wągrowiec: 57709

Wiesława Leszko

nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Biblioteka Pedagogiczna – Informacja Pedagogiczno-bibliograficzna

Gimnazjalne projekty edukacyjne (bibliografia w wyborze)

Nowa podstawa programowa zmusiła szkoły do nowego sposobu nauczania po przez rozwijanie umiejętności i postaw warunkujących sprawne funkcjonowanie we współczesnym świecie jak wykształcenie kompetencji osobistych, społecznych i zawodowych. Temu mają służyć w wprowadzenie metody projektu edukacyjnego do gimnazjum. Metoda projektu ma się stać powszechna. Zakres tematyczny projektu może dotyczyć wybranych treści nauczania określonych w podstawie kształcenia ogólnego dla gimnazjum lub wykraczać poza te treści.

Pedagogiczna Biblioteka stara się wspierać wszelkie działania i przedsięwzięcia edukacyjne szkół w ramach swoich możliwości. Przygotowana bibliografia w wyborze może okazać się pomocna i ułatwi wprowadzenie projektu do praktyki szkolnej. Bibliografia obejmuje głównie artykuły z czasopism pedagogicznych z ostatnich dwóch lat. Uwzględnione materiały występują w zasobach naszej biblioteki.

1. 100 najciekawszych inicjatyw w ramach projektu "Społeczeństwo obywatelskie zaczyna się w szkole" // Edukacja i Dialog. - 2009, nr 11/12, s. 116 - 151.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny, Wychowanie obywatelskie

2. Bądź bezpieczny w internecie! : pomysł na projekt edukacyjny / Anna Dobraczyńska. // Biblioteka w Szkole. - 2009, nr 1, s. 20 - 27.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

3. Ciechanów - moja ojczyzna... : projekt edukacyjny / Monika Biedrzycka // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 7/8, s. 17 - 18.

Hasła przedmiotowe: Regionalizm - nauczanie, Projekt edukacyjny

4. eTwinning - ciekawe projekty / Jolanta Ostrowska // Gazeta Szkolna. - 2009, nr 50, s. 15

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

5. Gimnazjalny projekt profilaktyczno-wychowawczy / Bożena Gwizdek, Elżbieta Sołtys. - Warszawa: WSiP, 2002

Sygnatura: 91 755

6. "I like Chopin"- scenariusz projektu edukacyjnego / Władysława Kruczoń, Marzena Wróblewska. // Wychowanie Muzyczne w Szkole. - 2010, nr 4, s. 29 - 50.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

7. Internetowe centrum informacji multimedialnej jako miejsce wspierające rozwój społeczeństwa informacyjnego / Wiesława Budrowska [i in]. // Biblioteka w Szkole. - 2009, nr 1, s. 14 - 19.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

8. Jak zorganizować i prowadzić gimnazjalne projekty edukacyjne: poradnik dla dyrektorów, szkolnych organizatorów i nauczycieli opiekunów / Jacek Strzemieczny. - Warszawa: ORE, 2010

Sygnatura: 102 500

9. MAM PAM [Młodzieżowa Akademia Medyczna Pomorskiej Akademii Medycznej] - o idei i efektach pewnego projektu / Danuta Rodziewicz // Dyrektor Szkoły. - 2010, nr 11, s. 14 - 17.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

10. Mam prawa : scenariusz zajęć / Małgorzata Wajnór. // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 1, s. 16 - 17.

Hasła przedmiotowe: Dzieci - prawa, Projekt edukacyjny

11. O gimnazjalnym projekcie edukacyjnym / Sylwia Żmijewska-Kwiręg. // Gazeta Szkolna. - 2010, nr 44, s. 18.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

12. Prawa człowieka : scenariusz zajęć / Agnieszka Mróz. // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 1, s. 18 - 19.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny, Dzieci - prawa

13. Projekt : "Wykorzystanie nowoczesnych technologii na etapie edukacji wczesnoszkolnej" / Agnieszka Borowiecka // Meritum. - 2009, nr 4, s. 74 - 79.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny, Pedagogika wczesnoszkolna

14. Projekt edukacyjny - nowe wyzwanie dla dyrektora gimnazjum / Klemens Stróżyński // Dyrektor Szkoły. - 2010, nr 11, s. 27 - 40.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

15. Projekt edukacyjny : nowa forma organizacyjna pracy szkoły / Elżbieta Tyralska-Wojtyca // Aura. - 2010, nr 1, s. [1 - 6] wkładka

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

16. Projekt edukacyjny a rozwój ucznia / Mirosław Wołojewicz. // Dyrektor Szkoły. - 2009, nr 6, s. 44 - 48

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

17. Projekt edukacyjny w gimnazjum / Krystyna Mucha // Monitor Prawny Dyrektora. - 2010, nr 10, s. 11 - 12

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

18. Projekt jako metoda aktywizująca / Dorota Grabowska. // Biblioteka w Szkole. - 2009, nr 1, s. 10 - 13.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

19. Projekty edukacyjne - szkolenia spawalnicze (ZDZ) Kielce / Ewa Holisz. // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2009, nr 2 s. 65 - 67.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

20. Radosne, aktywne dzieciństwo - szczęśliwa przyszłość / Elżbieta Kościucha-Wieczorek. // Biblioteka w Szkole. - 2009, nr 1, s. 10 - 13.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

Wiesława Leszko

nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Biblioteka Pedagogiczna – Informacja Pedagogiczno-bibliograficzna

Rok Fryderyka Chopina w Pedagogicznej Bibliotece w Pile.

Dobiega końca rok 2010, który uchwałą sejmu z dnia 9 maja 2008 r. został ustanowiony *Rokiem Fryderyka Chopina* w związku z dwusetną rocznicą urodzin kompozytora. Jego wkład w rozwój światowej muzyki romantyzmu jest nieoceniony, inspirował R. Schumana, F. Liszta. Rok Chopinowski to ogromna szansa na promocję polskiej kultury i sztuki. Niebawem, planowaną inwestycją jest warszawskie muzeum Fryderyka Chopina w zabytkowym zamku Ostrogskich, trwają prace nad przewodnikiem upamiętniającym miejsca pobytu Wielkiego Polaka, odbyły się liczne koncerty, wystawy, konkursy. Dwusetna rocznica urodzin Fryderyka Chopina jest okazją, by przybliżyć uczniom nie tylko życie i twórczość mistrza, ale także odwiedzić miejsca związane z jego rodziną i przyjaciółmi.

Pedagogiczna Biblioteka w Pile też miała swój udział w obchodach rocznicowych ogłaszając konkurs plastyczny „Śladami Fryderyka Chopina” dla uczniów piłskich szkół podstawowych i powiatu. Celem konkursu było uczenie urodzin kompozytora, przypomnienie miejsc związanych z rodziną i twórczością. Został opracowany regulamin konkursu, który określał warunki uczestnictwa. Konkurs trwał od 20 marca do końca kwietnia br.

21. Tworzenie własnej książki w niekonwencjonalnej formie z wykorzystaniem ICIM / Stanisława Fadrowska. // Biblioteka w Szkole. - 2009, nr 1, s. 28 - 30.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

22. Urzekający krajobraz / Emilia Majewska. // Geografia w Szkole. - 2010, nr 4, s. 44 - 50, bibliogr.

Hasła przedmiotowe: Geografia - nauczanie, Projekt edukacyjny

23. Wierzę w człowieka : projekt edukacyjny / Agnieszka Mróz, Małgorzata Wajnor. // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 1, s. 10 - 15.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

24. Z misiem łatwiej... : scenariusz projektu edukacyjnego / Izabela Rudnicka // Biblioteka Centrum Informacji. - 2010, nr 4, s. 24 - 26.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny, Technologia informacyjna w nauczaniu

25. Zabawy z edukacją / Joanna Sopyło. // Gazeta Szkolna. - 2009, nr 44, s. 7.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

26. Zespołowy projekt edukacyjny w gimnazjum / Cezary Kozioł // Dyrektor Szkoły. - 2010, nr 8, s. 11 - 12.

Hasła przedmiotowe: Projekt edukacyjny

napłynęła zaskakująca liczba prac – 105. Oceny prac dokonało jury. Nagrody i wyróżnienia przyznano w dwóch grupach wiekowych oraz dodatkowo wyróżniono prace portretowe. Razem utytułowano 19 autorów prac plastycznych. Prace konkursowe były zgodne z regulaminem konkursu.

Nadesłane prace, przeszły oczekiwania organizatora. Wyobrażenia dziecka, bez względu na wiek, pomysłowość, różnorodność technik wykonania, nie które bardzo pracochłonne, wprowadzały w prawdziwy podziw. Dzieci wykazały się niezwykłą kreatywnością w kompozycji swoich dzieł. Tu wyróżniała się grupa dzieci z klas młodszych.

Temat konkursu nie był łatwy dla dzieci. Twórczość Fryderyka Chopina nie występuje w programach nauczania, tym większe nasze zdumienie tak dużym zainteresowaniem. Tu dużą rolę odegrali nauczyciele plastyki, którzy potrafili odpowiednio zachęcić i przygotować uczniów do udziału w konkursie.

Uroczyste wręczenie nagród, z udziałem rodziców laureatów miało miejsce podczas Edukacyjnych Targów Książek „Libra” w Piłskim Domu Kultury. Laureaci otrzymali dyplomy pamiątkowe, nagrody rzeczowe i

słodczy. Uroczystość uświetnił krótki koncert utworów chopinowskich, które wykonała uczennica pilskiej Szkoły Muzycznej - Katarzyna Śnioszek. W tym też dniu, w PDK miała miejsce wystawa nagrodzonych prac, którą odwiedzili uczestnicy Targów, rodzice i uczniowie. Prezentacja prac kończyła obchody Roku Chopinowskiego w Bibliotece Pedagogicznej.

Zrealizowane przedsięwzięcie wymagało dużo pracy związanej z organizacją konkursu, zwłaszcza z pozyskaniem sponsorów. Podziękowania kieruję do Wydawnictwa GAWA, Hipermarketu TESCO i Poszukiwania Nafty i Gazu NAFTA spółka z o.o. w Pile za finansowe wsparcie. Uczestnikom konkursu życzę możliwości rozwijania swoich zdolności plastycznych i dalszych sukcesów.

Laureaci konkursu plastycznego

Łucja Michalska - Wiktorko
nauczyciel-bibliotekarz
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Biblioteka Pedagogiczna - zbiory audiowizualne

W CO GRAJĄ UCZNIOWIE...

studium komunikacji międzyludzkiej w fabule filmowej

Mediateka Biblioteki Pedagogicznej w Pile (ul. Bydgoska 21) udostępnia swoje zbiory nieodpłatnie na zasadzie wypożyczeń książkowych.

Przedstawione niżej filmy rekomendujemy młodzieży, wychowawcom i rodzicom.

Klasa : jeszcze nie wiesz na co ich stać... [adaptacja książki pt. "François Bégaudeau"] Reż. Laurent Cantet. Francja, 2009. (Złota Palma, Cannes 2008) **Sygn.:** CD. 2002

Opowieść o paryskiej szkole. Francois i jego koledzy z grona nauczycielskiego przygotowują się do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Ich uczniowie to, nie zawsze łatwa w kontaktach, młodzież licealna. Nietypowe metody nauczania i zaskakująca szczerłość z jaką Francois traktuje swoich uczniów, sprawiają, że między nauczycielem a jego podopiecznymi panują dobre stosunki. Tak się dzieje jednak do czasu...

Billy Elliot. Reż. Stephen Daldry. Londyn : BBC Films, 2002. **Sygn.:** CD. 1951

11-latek wychowany w górniczej rodzinie, gdzie prym wiodą surowy ojciec i brat. By wskrzesić w dorastającym chłopcu wzorzec męskości, ojciec zaprowadza go na trening boksu. Jednak Billy nie pała pasją do tego sportu. Przez przypadek trafia na lekcję tańca klasycznego, gdzie...

Być i mieć. Reż. Nicolas Philibert, wyst. Georges Lopez. Francja : Maïa Films, 2002. **Sygn.:** CD. 1949

Film opowiada o roku z życia pewnej szkoły. Georges Lopez - nauczyciel, spokojny, zbliżający się do emerytury, człowiek zapewnia dzieciom naukę czerpaną nie tylko z książek, ale i otaczającego ich świata, z natury i sztuki. Jedną z niezaprzeczalnych zalet filmu jest wyważony kontrast pomiędzy świeżym, dziecięcym spojrzeniem na świat a mądrością, którą pan Lopez wzbogaca ich podróż ku wiedzy i dojrzewaniu. Film otrzymał najwyższe wyróżnienia.

Nasza klasa [prod. Estonia]. Reż. Ilmar Raag. USA : Vivarto , 2007. **Sygn.:** CD. 1952

Pokazuje zepsuty świat państwowego liceum, w którym brutalne zaczepki prowadzą do masakry. Introwertyczny Joosep jest przedmiotem ordynarnych żartów swoich kolegów z klasy, których irytuje jego milczące usposobienie. Zaczepki wobec chłopaków przekraczają w końcu granicę ludzkiej godności. Film jest uniwersalną refleksją na temat ciemnych stron ludzkiej duszy, często skrywanych pod atrakcyjną powierzchownością.

187. Reż. K. Reynolds, gra Samuel L. Jackson. USA: Best Film, 2003. **Sygn.:** CD. 1950

Oddany swojej pracy nauczyciel fizyki zastaje napadnięty i pobity przez jednego ze swoich uczniów. Po

tym incydencie postanawia przeprowadzić się i podjąć pracę w Los Angeles, niestety w krótkim czasie okazuje się, że zachowanie i mentalność młodzieży niczym nie różni się od tej z poprzedniej szkoły. Pogoń za wiedzą, która jest przepustką do lepszego świata ustępuje miejsca przemocy, walce o przetrwanie.

6. Fała: posłuszeństwo, władza, dyktatura [studium manipulacji]. Reż. Denis Gansel. RFN : Constantin Films, 2008. **Sygn.:** CD. 1997

Współczesne Niemcy. Nauczyciel gimnazjum Rainer Wenger metodą szkolnego projektu stara się przybliżyć swoim uczniom pojęcie autokracji. Niewinny początkowo pedagogiczny eksperyment wymyka się jednak spod kontroli. Laureat Niemieckich Nagród Filmowych 2008 w kategorii najlepszy film roku. Lekcje wychowawcze na DVD (czas emisji ok. 15') + scenariusz lekcji.

Aut. E. Ćwikła, M. Woźniak. Poznań : FORUM, 2007

1. Akceptacja w grupie rówieśników. **Sygn.** CD. 1226

2. Alkohol i uzależnienia. **Sygn.** CD. 1224

3. Bezpieczne wyjazdy i wyjścia klasowe. **Sygn.** CD. 1228

4. Fała, czyli pierwsze dni w szkole. **Sygn.** CD. 1223

5. Moje prawa kończą się tam, gdzie zaczynają się prawa drugiego[...] **Sygn.** CD. 1512

Moja tolerancja wobec odmienności. **Sygn.** CD. 122-7

7. Stop agresji fizycznej ; Stop agresji psychicznej. **Sygn.** CD. 1222/1221

8. Szkoła bez dilerów - przenikanie narkotyków do szkół. **Sygn.** CD. 1225

Cztery kroki do dojrzałego podejmowania decyzji.

Aut. jak wyżej. Poznań, 2010. **Sygn.** CD. 2003 – 2006

Aktywni uczniowie w aktywnej szkole

Ja dziś - Ja jutro : świadome planowanie życiowej drogi

Mini budżet w rękach ucznia

Odpowiedzialna miłość nastolatków.

Profilaktyka zagrożeń: część fabularna i dokumentalna

Aut.: jak wyżej. Poznań, 2009. **Sygn.** CD. 1505 – 1512, 1534 – 35, 1753

Stres w szkole

Ucieczki z domu

Zagrożenia na imprezach

Ochrona przed sektą

Walka z depresją

Zdrowy wygląd bez sterydów

Zagrożenia w Internecie

Dziękuję... nie biorę

Dziękuję... nie piję

Powstrzymać agresję.

Film edukacyjny z serii „Uwaga Życie”

Anoreksja i bulimia. Reż. B. Nowakowski, M. Wołkowicz. Katowice : Rubikon, 2007. **Sygn.** CD. 1905

Film uczy, jak bronić się przed przekroczeniem granic rozsądku, omawia też symptomy oraz następstwa anoreksji i bulimii. Program może być oglądany koedukacyjnie. Film przeznaczony jest dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej.

3 [trzy] Love. Reż. A. Smoczyńska. Katowice : Uniwersytet Śląski, 2007

Sygn. CD. 1526

Magda wysiadła z pociągu i bez wahania podeszła do mężczyzny siedzącego na peronie. Przecież się znali... Co z tego, że "wirtualnie"... Czym okaże się wędrówka z nieznanym? I jaką cenę przyjdzie zapłacić bohaterce filmu za naiwność? Czy historia Magdy okaże się przestrożą dla jej rówieśników?

Film "3 love" stanowi szokującą odpowiedź na wszystkie te pytania.

Chleb i światło ; Na matadonie. Reż. M. Kozioł. Kraków : Telewizja Polska, 2007. **Sygn.** CD. 1908

Adam urodził się już uzależniony... Drugi film to opowieść o mieszkańcach hotelu dla narkomanów usytuowanym obok wysypiska śmieci w Baryczy, a także o kuracji metadonem, który jest substytutem heroiny.

Podarowane życie. Reż. M. Kawa. Kraków, 2007. **Sygn.** CD. 1897, CD. 1898

Film podejmuje problematykę transplantologii i przekazywania narządów do przeszczepu w Polsce. 21-letni Dominik po przeszczepie serca dostaje nowe życie ...

Szczęściarz . Reż. P. Żukowski. W-wa : Wyższa Szkoła Dziennikarska im. Melchiora Wańkowicza , 2007 **Sygn.** CD. 1915

Film dokumentalny o Michale, jeleniogórskim pucybutcie, któremu spełniły się marzenia...

Telewizja miłość. Reż. J. Banaszek. Kraków : Uniwersytet Śląski, 2007.

Sygn. CD. 1527

Film "Telewizja miłość" to próba pokazania bezdusznosci ludzi tworzących telewizyjne show, dla których nie liczy się człowiek, ale to jak zarobić na jego historii.

Wirtualne uzależnienie. Reż. P. Nawrocki. Katowice : Uniwersytet Śląski, 2007.

Sygn. CD. 1528

Z pomocą psychologów szukamy odpowiedzi na pytanie, jak umiejętnie korzystać z komputera, żeby zachować umiar i nie paść ofiarą uzależnienia od Internetu. Jak nie dopuścić do sytuacji, kiedy niezauważalnie tracimy kontrolę nad czasem spędzonym w sieci, a co za tym idzie kontakt z rzeczywistością.

Zachowuj się... : savoir-vivre dla młodych. Sosnowiec : Projekt-Kom, 2010.

Sygn. CD. 2007

Naukowy film dokumentalny

ADHD : darem czy potępieniem? Scen. A. Madej. Kraków : WAM - Studio Inigo, 2008 **Sygn.** CD. 1968

ADHD, czyli zespół nadaktywności ruchowej z deficytem uwagi, dotyka coraz więcej dzieci w wieku szkolnym. Szacuje

się, że w naszym społeczeństwie cierpi na tę chorobę około 10-20% dzieci. Atutem filmu jest spojrzenie na problem z wielu perspektyw: od strony psychiatrii, psychologii i praktycznego zetknięcia z chorobą widzianą oczyma rodziców i nauczycieli. Jaka jest różnica między dzieckiem chorym na ADHD a dzieckiem niegrzecznym? Czy szkoła jest przygotowana na przyjęcie dziecka z nadpobudliwością psychoruchową? Czy dzieci muszą być izolowane od społeczeństwa? – Film odpowiada na takie pytania oraz przybliża jedną z najbardziej obiecujących metod leczenia ADHD.

Homoseksualizm. Realiz. G. Górny. Kraków : WAM - Studio Inigo, 2005 (Wojna Światów) **Sygn.** CD. 2017

Czy homoseksualizm stanowi normę biologiczną czy anomalie? Czy jest wrodzony czy nabyty? Czy da się leczyć? Na te pytania odpowiadają w programie byli homoseksualiści, psychiatrzy oraz psycholodzy (film zrealiz. w Holandii i Niemczech).

Filmy edukacyjne z serii: **Wojna światów** adresowane są przede wszystkim do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Pokazują problemy współczesnego świata, z którymi spotykamy się na co dzień oraz są doskonałą pomocą dydaktyczną dla wychowawców i katechetów.

Media i przemoc. Scen. i reż. G. Górny, R. Smoczyński. Warszawa : Stowarzyszenie Kulturalne Fronda, 1998 **Sygn.** CD. 2008

Cud miłości : od poczęcia po narodziny. Zdj. medyczne Lennart Nilsson. Szwecja, [b.r.] **Sygn.** CD. 1907

Patriotyzm : [5 definicji pojęcia + wskazówki metodyczne]. Scen., reż. Dariusz Regucki.- Kraków : Dom Wydaw. Rafael, 2010 **Sygn.** CD. 2013

Poradnictwo pedagogiczne - audiobooki

1. Jak sobie poradzić z agresją u dzieci? : poradnik. Dieter K r o w a t s c h e k ; t ł . [z niem.] Monika Sochacka ; czyta Dorota Bochenek, Maciej Słota. Kraków : WAM - Studio Inigo, 2004 **Sygn.** CD. 1994

2. Sztuka dialogu : wykłady na sześciu płytach. W. Stefan, E. Łozińska, L. Stefan. Warszawa : Salwator, 2008 **Sygn.** CD. 1959/1 - 1964/6

3. To mi się uda : 27 sposobów na świadome i dobre życie. Bernhard Geue ; czyta J. Wojciechowski ; muz. P. Nawrocki. Warszawa : WAM - Studio Inigo, 2008. Mp3 **Sygn.** CD. 1967

4. Autobus energii : zatankuj swój bak paliwem radości. Jon Gordon ; czyta T. Kućma ; t ł . [z ang.] T. Rzychoń ; muz. M. Rusinowski. Warszawa : MT BIZNES, 2008. Mp3 **Sygn.** CD. 1966

5. Autorytet wychowawcy : [wykłady na sześciu płytach]. W. Stefan, E. Łozińska. Warszawa : Salwator, 2008 **Sygn.** CD. 1953/1 - 1958/6

Przysposobienie do życia w rodzinie

Wędrując ku dorosłości : cykl 6 filmów dla klas 1-3 gimnazjum. Scen. T. Król, K. Maśnik. Kraków : Wydawn. Rubikon, 2008 **Sygn.** CD. 2027/1, 2028/2

Człowiek, Miłość, Rodzina - seria 10 filmów + scenariusze lekcji.

Filmy (czas emisji 25') integrują treści natury biologicznej z podstawowymi informacjami z zakresu psychologii i etyki. Skierowane są do nauczycieli i pedagogów z przeznaczeniem do wykorzystania na lekcjach dla młodzieży w wieku od 12 do 19 lat oraz rodziców i katechetów.

1. **CZŁOWIEK OD POCZĘCIA** : Człowiek przed narodzeniem • Rozwój dziecka

lonie matki • Odczuwanie świata zewnętrznego w życiu prenatalnym.

2. **DO PROGU DOJRZEWANIA** : Pierwsze kroki w samodzielnosc • Identyfikacja z własną płcią • Relacje rodzinne i środowiskowe • Cechy charakteru • Pierwsze negacje • Dziewczęta i chłopcy.

3. **TAJEMNICE KOBIECOŚCI** : Przemiany fizyczne i psychiczne u dziewcząt w okresie dojrzewania • Higiena okresu dojrzewania • Zróżnicowane tempo rozwoju • Zapobieganie powstawaniu kompleksów i niepokojów tego okresu.

4. **TAJEMNICE MĘSKOŚCI** : biologiczne mechanizmy dojrzewania • Anatomia i fizjologia mężczyzny • Higiena okresu dojrzewania • Zróżnicowane tempo rozwoju • Zapobieganie powstawaniu kompleksów i niepokojów tego okresu.

5. **CZŁOWIEK - ISTOTA PŁCIOWA** : Znaczenie różnic płci • Wizja męskości, wizja kobiecości • Miłość a pożądanie • Jak mogą być znaki miłości młodzieńczej • Różnice w przeżywaniu reakcji uczuciowych i seksualnych.

6. **ETYKA SEKSUALNOŚCI** : Czy czekać z rozpoczęciem współżycia seksualnego? • Umiejętność kierowania popędem seksualnym • Antykoncepcja – rodzaje, sposoby działania, skuteczność • Środki wczesnoporonne – aspekt biologiczny i etyczny • Problem identyfikacji z własną płcią.

7. **DRAMAT ABORCJI** : Medyczny i moralny aspekt aborcji • Przyczyny podejmowania decyzji o aborcji • Syndrom poaborcyjny.

8. **NATURALNE PLANOWANIE RODZINY** : Ekologiczne metody planowania rodziny • Dlaczego nie kalendarzyk? • Metoda objawowo-termiczna • Obserwacje, pomiary temperatury i ich interpretacja • Nowoczesne aparaty odczytujące płodność kobiety • Skuteczność i zalety metod naturalnych.

9. **CZAS OCZEKIWANIA** : Kontakt matki z dzieckiem w okresie prenatalnym • Rola ojca w tym okresie • Higiena w okresie ciąży • Szkoła rodzenia • Rodzinny poród – krok w szczęśliwe dzieciństwo • Naturalne karmienie.

10. **MIŁOŚĆ** : Miłość w historii i współcześnie • Filo-

zofia miłości • Znaczenia pojęcia „miłość” • Uczucia popędy - emocje • Etapy rozwoju miłości • Miłość a pożądanie.

Towarzystwo Odpowiedzialnego Rodzicielstwa Oddział w Katowicach / prod. filmów USA

1. Bez alibi : film edukacyjny. TOR . Katowice, 2007. Sygn.: CD. 1906

Reportarka telewizyjna omawia z mężem – znanym piosenkarzem rockowym - problem aborcji. Zbiera informacje statystyczne, spotyka się z lekarzem ginekologiem. Trafia na lekcję w szkole średniej. Ta lekcja decyduje o sposobie opracowania tematu i wpływa na podjęcie przez nią osobistej decyzji życiowej.

Pozwól mi żyć. TOR. Oddział w Katowicach, 2007. Sygn.: CD. 1899, 1900

Film pokazuje metody i formy działalności ruchu pro-life. Uczy umiejętności przekonywania innych ludzi do zaakceptowania obiektywnej prawdy o wartości życia ludzkiego i wejścia na drogę odpowiedzialnego rodzicielstwa.

Dziewczyna z przedmieścia. TOR. Katowice, 2007. Sygn.: CD. 1909

Film jednoznacznie promuje postawy odpowiedzialności i dojrzałej miłości oraz ukazuje znaczenie rodziny jako źródła oparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Zawiera również atrakcyjny materiał do przeprowadzenia dyskusji z młodzieżą na lekcjach wychowawczych lub w ramach innych poruszane są zagadnienia dotyczące wychowania seksualnego.

Pierwsza Pomoc w nagłych wypadkach

8. Bezpieczna szkoła ; [...] ulica ; [...] dom. D. Regucki ; wyst. M. Maślanka (pielęgniarka ratunkowa) ; konsult. dr. n. med. P. Guła ; zdj. M. Bożyk. Kraków : Dom Wydaw. Rafael, 2007. Sygn.: CD. 8018 - 2020

33. Przedmedyczne zabiegi ratujące życie. [Dokument elektroniczny] : prezentacja multimedialna. Oprac. kursu K. Gruba, M. Siuta, B. Zajączkowska. Kraków : Dom Wydaw. Rafael, 2007 Sygn.: CD. 2016

Iwona Wolejko

nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Biblioteka Pedagogiczna – biblioteka składowa

Legenda i folklor Wielkopolski.

Scenariusz lekcji bibliotecznej dla klasy IV szkoły podstawowej.

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z folklorem ziemi wielkopolskiej
- wzmocnienie poczucia więzi z historią obyczajami Wielkopolski
- ukazanie dzieciom piękna i bogactwa kulturowego „małej ojczyzny”

Cele szczegółowe:

Po zajęciach uczeń zdobywa wiedzę na temat:

- Oskara Kolberga
 - folkloru ziemi wielkopolskiej
- Uczeń po zajęciach potrafi:
- podać znaczenie terminów : *folklor, czepiec, jaka, spódnik, wołoszka, kaftan, lola, pacholek, zapaska, sznurówka*.

Uczeń nabywa umiejętność:

- rozpoznawania strojów ludowych regionu i znajomości obyczajów ziemi wielkopolskiej

Metoda:

- słowna – rozmowa kierowana, opowiadanie
- praktyczna – uczniowie rozpoznają i opisują ludowy strój wielkopolski
- pokazowa – oryginalny strój ludowy – plansze
- dramowa – odegranie scenki obyczajowej

Środki dydaktyczne:

Komputer, rzutnik multimedialny, mapa Wielkopolski, rekwizyty do odegrania scenki przedstawiającej zwyczaj związane z chrztem dziecka: lalka, becik, kapka do chrztu, monety, taśma magnetofonowa z nagraniem wielkopolskiej muzyki ludowej, wielkopolski strój ludowy.

Przebieg lekcji:

Wprowadzenie

1. Powitanie uczniów i podanie tematu lekcji.

Główna część zajęć:

1. Krótka rozmowa z uczniami na temat folkloru polskiego i jego badacza Oskara Kolberga.
2. Przekazanie przez nauczyciela podania o „śpiącym woj-sku” ze wskazaniem na wątek historyczny i patriotyczny
3. Pokazanie na mapie tych miejscowości, z których wy-wodzi się wielkopolski strój ludowy.
4. Przedstawienie oryginalnego stroju wielkopolskiego oraz wyświetlenie prezentacji w programie Power Point, na temat niektórych elementów tego stroju.
5. Odegranie przez uczniów scenki ukazującej obyczaje związane z narodzinami i chrztem dziecka

Wysłuchanie przez dzieci taśmy z nagraniami ludowych tań-ców wielkopolskich

Część końcowa:

Przy pomocy nauczyciela dzieci odpowiadają na pytania:

1. Co to jest folklor? (twórczość ludowa: baśnie, legendy, podania, zwyczaje, obrzędy, muzyka, tańce)
2. Jak się nazywał badacz polskiego folkloru? (Oskar Kol-berg)
3. Wymień elementy kobiecego stroju ludowego (uczeń podchodzi do manekina ubranego w strój ludowy i pokazuje jego elementy: czepiec, koszulka, sznurówka, spódnik, zapa-ska, buty)
4. Co się składało na męski strój ludowy? (kapelusz, ko-szulka, kamizelka, jaka, kaftan, Wołoszka, spodnie, buty)

Ewaluacja lekcji:

W zależności od tego, czy lekcja się podobała czy też nie, każdy uczeń zostawia na ławce wybrana buźkę (uśmiechniętą lub nie)

Bibliografia:

1. Encyklopedia powszechna PWN. Wyd. 2. T.1. Warsza-wa: PWN, 1983
 2. Encyklopedia powszechna PWN. Wyd. 2. T.2. Warsza-wa: PWN, 1984
 3. Głapa Adam: Strój dzierzacki. W : Atlas polskich stro-jów ludowych. Cz.2. Z.2. Poznań: Polskie Towarzystwo Lu-doznawcze, 1953
 4. Głapa Adam: Strój szamotulski. W: Atlas polskich stro-jów ludowych. Cz.2. Z.1. Lublin: Polskie Towarzystwo Ludo-znawcze, 1951
 5. Górski Ryszard: Oskar Kolberg. Wyd. 2. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1974
- Zapisane w pamięci: opowieści o polskiej kulturze ludowej. Warszawa: Wydawnictwo „Didasko”, [1998]

Nasze publikacje

Katarzyna Kwaśnik

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

Nauczyciel konsultant

Publikacje zwarte w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile za 2010 r.

W związku z reformą oświaty i wprowadzenia nowej podstawy programowej w przedszkolach oraz na I i III etapie kształcenia, na terenie CDN w Pile odbywały się spotkania informacyjne oraz zajęcia o charakterze metodycznym. Te ostatnie najczęściej miały formę warsztatów na których nauczyciele podczas dyskusji i pracy w grupach tematycznych wypracowali cały szereg materiałów metodycznych. Zostały one zebrane i stanowią dobre źródło wsparcia metodycznego dla nauczycieli przedszkoli klas I-III szkoły podstawowej oraz gimnazjum.

Publikacje zwarte dotyczące nowej podstawy progra-

mowej:

1. **Bogna Kotwińska, Aleksandra Goldstein** - Materiały powarsztatowe – Gry i zabawy w matematyce
2. **Izabela Okrzesik-Frąckowiak** - Obserwacje, doświadczenia przyrodnicze – materiał powarsztatowy
3. **Katarzyna Kwaśnik** - Zadania z mapą w geografii w gimnazjum
4. **Katarzyna Królikowska, Ewa Filipiak, Bożena Mielka, Magdalena Rożek, Teresa Soja, Małgorzata Starzyńska, Elżbieta Utkowska, Lidia Zimmermann** - Rozwijanie kompetencji matematycznych dziecka w naszym przed-

- szkolu
5. **Barbara Jankowska, Iwona Supronowicz** - Uczyć z rozmachem i bez przymusu
 6. **Grażyna Dryka** - Bajka i teatr - krokiem do empatii i edukacji językowej
 7. **Prywer Magdalena, Szubert Magdalena** - Szkolny marsz patrolowy
 8. **Wanda Strzelec** - Edukacja wczesnoszkolna – zeszyt nr 44
 9. **Wanda Strzelec** - Edukacja wczesnoszkolna – zeszyt nr 45
 10. **Iwona Supronowicz** – Biblioteka jako szkolny ośrodek kultury
 11. **Izabela Okrzesik-Frąckowiak** - Ocenianie kształtujące na lekcjach fizyki
- Inne publikacje:**
1. **Leszek Łado, Wojciech Kicman** - 90 lat w służbie narodu. Czerwony Krzyż
 2. **Małgorzata Mostek** - Polubić historię. Autorski program edukacyjny realizowany w ramach zajęć pozalekcyjnych
 3. **Katarzyna Kwaśnik** - Informator Targowy LIBRA 2010
- Pragniemy zachęcić nauczycieli do dzielenia się swoimi doświadczeniami bądź to w formie publikacji zwartych, bądź na łamach *Biuletynu* - „*Wiadomości, opinie, materiały*”.

Wydarzenia

Wanda Strzelec
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
Pracownia Informacji i Wydawnictw

Po konferencji... Podążać za dzieckiem. Teoria L. Wygotskiego podstawą praktycznych rozwiązań wspomagających wszechstronny rozwój dziecka.

„Dobre jest tylko takie nauczanie, przez które rozwój jest wyprzedzany”

L. S. Wygotski.

Program „Klucz do uczenia się” został opracowany w przez Mikołaja Veraksę i Galinę Dolya w oparciu o filozofię Lwa Wygotskiego. W tej teorii fundamentalnym pojęciem jest „Strefa Najbliższego Rozwoju”. Nauczyciel odgrywa kluczową rolę w procesie edukacji, ponieważ dzieci nabywają swoje umiejętności od otaczających ich osób. Rola jego polega na przewodzeniu i kierowaniu aktywnością wychowanków. Wykonywane przez nich zadania powinny przewyższać ich możliwości. Edukacja wg. Wygotskiego powinna być skierowana na jutro, a nie na dziś, aby mogła charakteryzować się efektywnością. Poprzez współpracę i naśladowanie dziecko może przejść od tego, co potrafi do tego, czego nie potrafi. Omawiany program został wzbogacony o pomysły, które powstały w oparciu o najnowsze wyniki prowadzonych na świecie badań nad procesem uczenia się dzieci. Psychologowie po wielu latach badań doszli do wniosku, że dzieci, aby odniosły sukces w szkole i życiu dorosłym powinny w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej rozwijać umiejętności poznawcze, komunikatywne i samoregulacji.

„Klucz do uczenia się” rozwija i kształci również u dzieci inteligencję matematyczno-logiczną, ruchową, językową, wizualno-przestrzenną, muzyczną, intrapersonalną, interpersonalną, przyrodniczą. Realizacja programu sprzyja rozwijaniu umiejętności poznawczych, które dotyczą przede wszystkim logicznego my-

ślenia, postrzegania świata w sposób usystematyzowany i uporządkowany, kreatywności, planowania organizowania swojej pracy. Program „Klucz do uczenia się” składa się z 12 modułów, z których każdy doskonali jeden fundamentalny aspekt rozwoju zdolności dziecka.

1. wstępu do matematyki,
2. programu matematycznego,
3. programu logicznego,
4. programu eksploracyjnego,
5. programu wizualno- przestrzennego,
6. gier rozwijających,
7. kreatywnego modelowania,
8. programu literackiego,
9. programu teatralnego,
10. ruchu ekspresyjnego,
11. programu psychograficznego,
12. programu konstrukcyjnego.

Program stawia na rozwinięcie umiejętności uczenia się dziecka. Wychodzi naprzeciw potrzebom rozwojowym dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Szczegółowe cele kształcenia i wychowania zawarte w programie „Klucz do uczenia się” w pełni korespondują z podstawowymi celami wychowania i kształcenia określonymi w nowej podstawie programowej wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej, która będzie obowiązywać nauczycieli od września 2009.

Program w szczególności zapewnia: indywidualizację nauki w zależności od potrzeb i zainteresowań dzie-

ci, prowadzenie diagnozy przedszkolnej dzieci i wykorzystania płynących z niej wniosków; nabywanie umiejętności przez dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, (w tym dzieci niepełnosprawne oraz wybitnie zdolne), umiejętności określonych w podstawie programowej w sposób ich aktywizujący i zachęcający do współpracy z innymi dziećmi, prowadzenie pracy z grupami różnowiekowymi (podstawową formą

pracy jest praca z zespołem dzieci).

Jest to program kompletny, łatwy do wdrożenia zmieniający wszystkie dzieci i nauczycieli „z gąsienic piękne, mądre motyle”.

Szkolenie n/t założeń programu poprowadziła autorka 23. 10. 2010. w Pileskim Domu Kultury, w której wzięło udział około 300 osób z całej Polski.

Z pedagogicznej półki ...

Urszula Lamczak – CDN Piła
nauczyciel-bibliotekarz
CDN PBP w Pile

Nauczyciel-lider: jak budować autorytet? ***– Małgorzata Podzielska.***

Powyższa książka to poradnik, który pokazuje, jak w nowoczesny sposób można zbudować i utrzymać trwały autorytet pedagogiczny – autorytet lidera, przywódcy, przewodnika.

Autorka Małgorzata Podzielska, to wieloletni nauczyciel, coach, szkoleniowiec i trener nauczycieli (rozwój osobisty, trening umiejętności przywódczych), kierownik projektu pt. „Systemy Szkoleń i Trening umiejętności Przywódczych dla Nauczycieli i Kadry Kierowniczej Placówek Oświatowych”.

W swoich szkoleniach, które prowadzi dla nauczycieli od kilku lat, często zadaje pytanie, kto z nich jest liderem i na to pytanie zgłasza się tylko 20% uczestników.

Natomiast na pytanie bardziej zrozumiałe, kto prowadzi na lekcjach przez nich prowadzonych zgłasza się coraz więcej osób, bo niewielu nauczycieli zdaje sobie sprawę, że stojąc na lekcji na czele klasy – są właśnie liderami, przewodzą grupie uczniów, przedszkolaków, studentów. Bez względu na to, czy tak o sobie myślą, czy nie.

Jeżeli uczniowie z własnej woli podporządkowują się decyzjom nauczyciela, a ich rodzice go wspierają, to najprawdopodobniej jest skutecznym liderem.

Jeżeli zaś ma kłopoty z zachowaniem autorytetu, to niniejszy poradnik pomoże mu rozwiązać ten problem i po prostu stać się nim dla jego uczniów, wychowanków i ich rodziców.

Budowanie autorytetu wyzwalającego wymaga od nauczyciela-lidera postępowania zgodnego z pewnym kanonem, poza którym na nic przyda się wyrębowana wiedza na temat technik komunikowania się czy wywierania wpływu.

Siedem podstawowych zasad budowania autorytetu:

1. Zasada wnikliwego podejścia – polega na tym, że rozwijamy samoświadomość, co pozwala lepiej rozumieć innych, a tym samym dokonywać bardziej trafnych ocen sytuacji;
2. Zasada wykazywania inicjatywy – jest to przyjmowanie odpowiedzialności, wyjście poza sferę własnych ograniczeń, z konkretnym działaniem, a także gospodarowaniem własną energią i siłami witalnymi;
3. Zasada inspirowania – wizja, misja, umiejętność komunikowania się na różnych poziomach, pasji oraz

umiejętności zdobywania zaufania.

4. Zasada zaangażowania – zdolność pozyskiwania innych ludzi do realizacji celów, dzielenie się władzą, osobistym zaangażowaniem, umiejętność wywierania wpływu;
5. Zasada improwizacji i wykorzystania kreatywności – wprowadzanie innowacji, stymulowanie innych, umiejętność bycia elastycznym i kreatywnym;
6. Zasada własnego stylu – określenie swojej tożsamości, osobistych wartości oraz własnego stylu;
7. Zasada realizacji i działania – zdolność koncentracji na działaniach, gospodarowaniu swoim czasem, korzystaniu z doświadczeń innych oraz docenianiu małych i wielkich sukcesów.

Dzięki tym właśnie zasadom odkryjesz i rozwiniesz swoje zdolności w kierowaniu grupą, nauczysz się działać szybko i efektywnie.

Rozwijanie własnych przywódczych umiejętności można zacząć od zaraz i wszędzie. W domu, w gronie znajomych, w klasie. Wszędzie tam, gdzie trzeba coś przedsięwziąć.

Natomiast należy się przyjrzeć również temu, co sprawia, że niektórzy liderzy tracą swój wyzwalający autorytet lub nie potrafią go zbudować. Przyczyną są przede wszystkim błędy w sposobie myślenia – wywołujące zachowania nieakceptowane przez większość, wśród których chcielibyśmy cieszyć się szacunkiem.

Budowanie autorytetu utrudniają:

1. Wygórowane wyobrażenie o własnym autorytecie;
2. Wygórowane oczekiwania ze względu na posiadanie jakiejś wiedzy;
3. niesprawiedliwość i nielojalność;
4. Lęk przed umiejętnościami innych;
5. Zrzucanie odpowiedzialności na innych;
6. Brak spójności wewnętrznej, hipokryzja;
7. Niekonsekwencja w działaniu;
8. Okazywanie stronniczości.

Książka ta będzie szczególnie pomocna nauczycielom, którzy pracują z młodzieżą w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Pomoże również studentom, przyszłym pedagogom, lepiej przygotować się do wykonywania zawodu.

BIBLIOTEKA KLUBU
Ergo

VADEMECUM
wychowawcy

Małgorzata Podzielska

Nauczyciel-lider

Jak budować autorytet?

